MAR 04 1988

אלע ווערק
פון
אברהם רייזען
אין 12 בענדער

יובילעאום אויסגאבע

דריטע אויפלאגע.

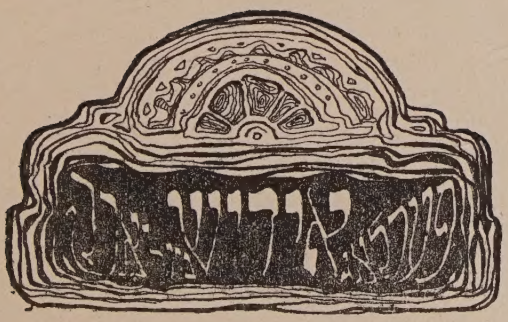

JEWISH PUBLIC LIBRARY

אברהם רייזן.

פינפטער באנד:

ליעדער

ארויסגעגעבען פון פערלאג א י ד י ש
1917 ניו־יארק. תרע"ז

Copyright 1918
by
JEWISH BOOK AGENCY, INC.

אין מיטען וועג.

אין מיטען וועג

איך שטעל זיך אב אין מיטען וועג.
איך הויב אן וואָס דערמאָנען.
איך הויב אן וואָס דערקאָנען —
איך הער א גרוס פון אלטע טעג.

דער נרינער בוים ביי'ן וואסער שטעהט,
ער שטעהט שוין אָנגעבויגען —
א פויגעל איז פערביי געפלויגען —
דאָס הארץ איז פול מיט שרעק און פרייד...

דער פערלאָרענער גלויבען.

בין איך מיר געגאנגען
זוכען יענעם גלויבען
פון די טעג די אלטע.
וואס איך האָב פערלאָרען.

* * *

עס בעפאלט דער אוועג —
פינסטער איז דער הימעל,
ווי מיט פּעך פערגאָסען —
זעלטען בליצט א שטערען.

גיט א שטילען ציטער
און ער וועלט פערשוואונדען,
און דער הימעל ווידער
טוט זיך אָן אין שוואַרצען.

און א דיקער פּחד
לעגט זיך אויף דיין זעלע,
און די אויגען זוכען
ערגעץ ווייט א ליכטעל.

צינדסטו אָן דיר ליכטער
ערגעץ־ווואו געבאָרגטע,
און דו ווילסט די שרעקען
מיט דער שיין פערטרייבען.

פרעמדע ליכטער! מאכען
ליכטיגער דערנעבען;
אין דער ווייטער ווייטקייט
הענגט דערזעלבער חושך.

האב איך מיך נעלאזען
אין א וועג א ווייטען
אויפזוכען מיין גלויבען,
יענעם ריינעם, העלען.

ווייט דער וועג ליגט הינטער,
חינטער שטעדט און לענדער,
הינטער טיעפע ימים,
וועלכע ברויזען מעכטיג.

* * *

אין א קליינעם שטעדטל
שטעהט א שול א גרויסע;
פריה און אוונד רוישען
דאַרטען אלטע תפלות...

ביי דער טיר אין ווינקעל
ליכט שטיל דער נר תמיד,
צוויי ליכט שמעלצען, צאנקען
ביי דעם אלטען עמוד.

ערנעץ אין א ווינקעל
שטעהט א גראַהער אלמער,
אַנגעפילט מיט ספרים —
קומט מיט מרה שחורה...

אין די אלטע ספרים
קום איך זוכען לעבען...
נייעם לעבען, קרעפטען
העלע, ריינע בליקען...

און איך האָב געבלעטערט
איין בלאַט נאָכ'ן צווייטען
און געזוכט בעלויטונג
פאר מיין וועג, דעם לאַנגען...

נאָהענט אלע אותיות,
און בעקענט די ווערטער,
דאָך דער זין — פערגעסען,
פרעמד אזוי און פינסטער...

כ'האָב אין נראָהען אלמער
אויפגעזוכט מיין קינדהייט, —
דאָרט איז זי געלעגען,
ווי א טויב אָהן פליגלען.

און געברומט מיט וועהטאָג
און געקלאָגט מיט וועהמוט
און געבעטען רחמים:
פליגעל! פליגעל! פליגעל!...

הערבסט-געדאנקען

ביי מיין פענסטער בליהט אן אקאציע —
שוין שפעט, שוין שפעט;
עס קומט א פויגעל צופליהען און טשוויטשערט,
און רעדט און רעדט:

„עס וועט די אקאציע פערוועלקען, דאך בליהען —
צוריק, צוריק!
און דו וועסט שטארבען און קיינמאל ניט ווייסען
פון גליק, פון גליק!...“

ווער?

אבגעהאקט די פליגעל
האט מען דיין געדאנק...
ווער האט דיר געטאן עס —
ווייסט ניט—ס'איז שווין לאנג!
אפשר, אין דיין קינדהייט,
אפשר, נאך אין וויגעל,
האט דיין מאמעס ליעדעל
דיר געשאדט די פליגעל?

אדער נאר דער חדר,
נידעריג און ענג:
אויפן פיר די בריטקייט,
אויפן פיר די לענג;
און דער געלער רבי
מיט'ן געלען אלף —
איז פאר דיינע פליגעל
נאר געווען דער חלף?

אדער שפעטער, שפעטער,
ביסט פון חדר פריי,
און דיר ווינקען וועגען,
בריט און גרין און ניי,—
נאר די נויט בעוויזען
האט זיך באלד אין מיטען
און די פליגעל דיינע
ביין דיר אבגעשניטען?...

ווי שטיל

ווי שטיל איז אין וואלד, און ווי שען!
א רוה אויסגעגאסען —
זייט שטיל, מיינע זאַרגען, זייט שטיל —
אין הארץ ליגט פערשלאסען!

ניט רודערט, ניט צאפעלט, ליגט שטיל,
איך שעם זיך אייך צייגען
פאר בלעטעלעך, בלומען אין גראז,
פאר ערנסטע צווייגען.

שלאפט איין, מיינע זאַרגען — שלאפט איין.
און הערט צו דעם ניגון
פון פייגעלעך, פליגלעך אין וואלד
און לאזט אייך פערווייגען!...

א ר א ט ה

א, היט זיך מיט דיין רעדעו —
דיין וואָרט, עס קומט פון האַרץ,
דו נאַם וועט עם צוטרעטען
אוו מאכען ברודיג, שוואַרץ.

דו רעדסט אן אַנדער לשון,
עם קלינגט ווי א געזאַנג,
אוו דא דארף מען דעם גראַשען,
זיין דומפיג־שוועדען קלאַנג.

אוו אלע פרעמד כסדר.
געפינסט קיין פרייַנד אין זיי:
פערשפאר זיך אין דיין חדר
אוו שטילערהייט פערגעה!...

פלוצלונג ווערט דיר אומעטיג

...פלוצלונג ווערט דיר אומעטיג,
פיהלסט זיך ווי געבייגענער:
האט נעריהרט דער וועלט־שמערץ דיר,
צי דער שמערץ, דער אייגענער?

קוקסט אין גאס אן יעדערן
אין דעם בליק — בעלייידיגונג,
אדער ווי פעראורטיילטע
ווארטען אויף בענגעדיגונג...

לאזטו זיך אהיים צוריק
שוין א מיד געוואָרענער,
און דו ווארפסט זיך אויפ'ן שטול
ווי א לאנג פערלאָרענער...

זיצסטו א פערזונקענער,
זיצסטו לאנג און קלעמסטו זיך,
וואלסטו וועלען תפלה טהאן —
פאר דיין שאטען שעמסטו זיך...

דריי ציטען...

דו זעהסט דאָרט צוויי ביינאנד,
זיי שפּילען זיך אין זאמד;
זיי שפּיעלען זיך און יאָגען זיך,
און פרעהען זיך אוו טראָגען זיך...
אַ, קינדער, קינדער צוויי!
די וועלט געהערט צו זיי.

דו זעהסט זיי צוויי באנאנד,
זיי געהען האנד אין האנד;
זיי האלזען זיך, זיי דריקען זיך,
זיי קושען זיך, זיי קוויקען זיך...
דאָס איז די יוגענד־פּאָר,
דאָס איז — א נייער דור!

דו זעהסט דאָרט איינעם געהן
אליין, אליין, אליין!
אין האנט א שטעקען האלט ער,
קוים־קוים ער געהט, באלד פאלט ער...
ווער איז דאָס? ציטערסט אויף?
דאָס איז דער סוף, דער סוף!

לעבענס-אַנגסט

עס בעפאלען מיך אנגסטען פון לעבען,
עס בעפאלט מיך פון לעבען דער שרעק.
און וואו נאָר דו זאָלסט א בליק געבען,
איז צער און טרערען אַהן ברעג...

עס זיינען דאָ מענשען, וואָס לאכען
און ווייזען מיר שמחות אַהן צאָהל...
און הייסען מיר פרעהליך זיך מאכען —
איך פאָלג זיי און טו עס צומאָל.

דאָך גערע איך פאר־טאָג פון די פריידען,
דערזעה איך די „פרוי" ביי א ראָג;
און אנדערע מענשליכע ליידען —
און ס'שרעקט מיך דער קומענדער טאָג...

צווייערליי צער.

איך טראָג אין האַרץ א גרויסען צער —
ער איז ניט מיינער;
א, וועלט, נעם צו פון מיר דעם צער,
ער איז דאָך דיינער.

איך האָב ביי דיר געזומען אויהם,
ביי דיינע קינדער,
נעווּאָלט אויהם לויטערן אין האַרץ,
אויהם מאכען לינדער...

נו, וואקסט ער דאָרט ביי מיר און וואקסט
און ווערט אלץ שווערער;
א, וועלט, נעם צו דיין צער פון מיר,
איך קאָן ניט מעהרער!

מיין אייגען צער איז גרוים געזונ
און גרוים מיין ליידען —
עס האָט מיין אָרים האַרץ ניט מעהר
קיין פּלאַץ פאר ביידען!...

דאָס פערשפּעטיגטע ליעד

דו האָסט פערשפּעטיגט מיט דיין ליד,
דו ביסט אליין געקומען;
די וועלט איז יונג, און דו ביסט מיד.
די וועלט האָט זון און בלומען

פערשפּעטיגט ליד! ניט פאַל אראָב,
דו וועסט צוריק פריה וועלען,
וען טאָג פערלעשט זיין לעצטען שטראל
און נאַכט פערלעשט די שטערען!...

עס איז געווען...

עס איז געווען אמאל...
ווי לאנג — ניט פרעגט —
דער שטויב פון לעבען האט
די צייט פערדעקט...

איך בין געלעגען
אונטער א בוים...
דאס הארץ פול ליעבע,
דער קאפ — פול טרויים...

און אויף דעם בוים
האב איך געהערט:
א פייגעל זינגט
גאר אונגעשטערט.

א פייגעל זינגט,
א פייגעל לאכט...
מיין צוקונפט דאן
האב איך געמאכט.

טשיריק, טשיריק:
א קוש, א דריק,
טשיריק, טשיריק:
א ווייטער גליק!

טשיריק, טשיריק:
עס קאכט דאס בלוט;
טשיריק, טשיריק:
די וועלט איז גוט...

פלוצים אין דער הויך געהויבען
האב צום בוים איך מיינע אויגען;
וויסט דער צווייג איז דאַרטען אויבען —
ס'איז דאס פיגעלע פערפלויגען...

כ'האב געזעהן איהם פליהען, פליהען,
זיינע פליגעלעך צענומען;
מיינע האפענונגען, גליקען —
אויף די פליגלעך מיטגענומען...

וואו־זשע זוכט מען אויף דעם פויגעל?
כ'האב געוואנדערט טעג און יאהרען;
ניט געפונגען איהם שוין קיינמאל
און מיין גליק — זינט דאן פערלאָרען!

פרייד און טרויער

צוויישען דער פרייד און דעם טרויער
שטעהט א מויער...

די פרייד וואָלט אמאָל
צום טרויער געגאַנגען —
צו הויף איז דער מויער,
זי קען ניט דערלאַנגען.

מ'דאַרף קלעטערן, שטייגען —
דאָס קען ניט די פרייד:
זי קען נאָר צוריסען
איהר זיידענע קלייד.

דער טרויער וואָלט אויף
מיט דער פרייד זיך בעקענט,
דער מויער איז הויף
און קורץ — זיינע הענט...

און ווילען זיי מאכען
די הערצער זיך גרינגער,
דאן קלאפען זיי אן
אין וואנט מיט די פינגער.

די פרייד רעדט פון טרויער,
דער טרויער פון פרייד
און אייגער פערשטעהט ניט
דעם אנדערענם רייד...

אויפ׳ן ים

1.

און ווידער דער ים און די וועלען־בערג ווידער,
און ווידער די פויגעל בעגלייטען פון הינטען
און שרייען און לאר׳מען מיט ווילדען געדודער,
און ווידער די שטורעמס, די קרעכצענדע ווינטען...

און ווידער אין שיף, אין דעם איינזאמען, גרויסען,
אין מיטען דעם הימעל, אין מיטען דעם וואסער.
און ווידער, א, וואנדערסטו מיד און פעשרטויסען,
דו ארימער מענשעל, דו טרויׁריגער, בלאסער!

וואוהין און צו וועם און צו וואסערע צילען?
דאס גליק ליגט בעהאלטען אין אבגרונד אין טיפען,
דער ים וועט דיין דארשט נאכ׳ן גליק דיר ניט שטילען,
דיך וועלען ניט ברענגען צום אים קיינע שיפען...

2.

טראָגט זיך אויפ'ן ים א שיף,
אויפ'ן מיטען ים;
פריי דאָס וואסער, פריי דער ווינט,
אהן קיין שטער און צאָם!

ווינט און וואסער דרעהען זיך,
וויסען נישט פון רוה;
ווינט און וואסער האלטען זיך,
שמועסען אויף דו...

אויפ'ן דעק פון שיף שטעהט קוים
ס'מענשעלע, דער האר,
שפּאַרט זיך אן פּאַרענצען אז,
ציטערט פאר געפּאַהר...

קוקט פון ים דעם ווילדען שפּיל —
די געפּאַהר איז גרויס —
קוקט און הערט, ווי ים און ווינט
לאכען הויך איהם אויס!...

3.

די בערוהיגונג

בערוהיגט איז דער ים. שטיל קייקעלט ער די וועלען
און לויטער קוקט ער מילד צום הימל צו דעם העלען.
עס דאכט זיך, ער, דער ריז איז צום בעשלום געקומען:
ניט העלפען וועט זיין וואַרפען זיך, זיין ליארעמען און ברומען.

און אלע זיינע שטאַרקע, ריזיגע פערלאַנגען
וועט ער שוין קיינמאל ניט אין שטאַנד זיין צו דערלאַנגען.
אויך איהם האָט גאָט בעשטימט געוויסע וועגען
און קיינמאל וועט ער ניט ארויס פון זיינע ברעגען...

4.

עס האָט צו מיר א וואָל געזאָגט:
„גענוג געוואַנדערט שוין, פּאָעט!
דו מיינסט, די וועלט איז ווירקליך גרויס? —
אך, נאָך א י י ן רייזע, און שוין אויס!

א קייַלעכדיגע איז די ערד —
דאָס האָט מען לאַנג שוין, לאַנג דערקלערט.
און וואו דו לאָזט זיך זוכען גליק —
דו קומסט צום זעלבען אָרט צוריק"...

5.

אויפֿן וואַסער

מיר זיינען אלע אויפֿן וואַסער בלויז;
מיר שווימען שטאַלץ און דרייסט און זיכער,
און אייליען זיך צו קומען גיכער
צו דער בעשטימטער שעה צו הויז.

מיט האַפנונגען איז פול דאָס הארץ און פיעל,
און פול מיט אויסגעטראכטע גליקען;
מיר הויבען דאַרשטיג אונז'רע בליקען
אהין, אהין צום ברעג, צום ציל!

אָט באַלד, אָט באַלד! — עס שאַלט דאָס ליעד;
דאָס הארץ מיט היימליכע געפיהלען,
די כוואַליעס וויגען זיך און שפילען,
זיי גלעט א לינדער ווינט פון זיד...

נו, קומט אן אייז־בארג אָן פון נאַרד,
ער קומט מיט קעלט און טויט געצויגען,
מיט טויזענט שפיצען, טויזענט אויגען —
און ס'פלאַצט די שיף, ווי אן אקאַרד...

דער ניגון

איך האָב איהר זאָגען פיעל נעוואָלט
און האָב געשוויגען:
דאָס ווארט וואָלט קאַרג און קאַלט געווען,
עס ברויך א ניגון...
דער ניגון האָט אין הארץ געוהט,
און טיף פערשלאָסען:
כ'האָב שפעטער ערשט פאר שטיין און בוים
איהם אויסגעגאָסען.

וועמען?

וועמען דריק איך צו מיין ברוסט !
אין דער נאכט פון שטילער לוסט?
וועמעס ליפען פרעם איך צו
אין דער נאכט פון צארטער רוה?

א, די נאכט, זי געהט ארום
און זי מוסר'ט שטיל און שטום:
וואס פערשוועגדסטו מיך אומזיסט,
ניט געהאלזט און ניט געקוסט?

איך בין שטום און איך בין בלינד,
און דו, ארים מענשען־קינד,
בלאנדושעסט אום'עט אזוי שפעט
אהן א מיידעלס האנטס א גלעט.

א טראָפֿען...

א טראָפֿען לעבענס־פרייד
אין כּוס פון לייד
מיר גיסט אריין
און לאָזט מיך שכור זיין!...

איך בעט מיט אויסגעשפּרייטע הענט:
נאָר איין מאָמענט!
בעפרייען זיך פון יאָך,
און שטאַרבען גלייך דערנאָך!

קענסטו?

(פון פרץ)

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו אלע דורות
זייהען מיט טרערען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואָס האָדעוועט שטייגער
און נעהרט בלוין וועריס?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו צווישען די זאָנגען
בליהט דאָרט מיין האָפען?

קענסטו, מיין ליעבסטע, דאָס פעלד,
וואו מיין הארץ און מיין ליעבע
וועלען וועט עס איז שלאָפען?...

מיין בעט

איך האָב אלץ שוין בעזונגען,
פון פיעלעם גערעדט,
נאָר קיינמאל נעווידמעט
קיין שורה מיין בעט.

א פרייַנדין מיין בעסטע
אין נעכט אלערלייַ,
אין נעכט פון פיעל פרייַדען,
אין נעכט אויך פון וועה!

וואָס האָב איך מיין בעטעל
שוין נישט אָנפערטרויט? —
דעם סוד פון דער ליעבע,
דעם סוד פון דעם טויט.

די הייסטע פערלאַנגען,
דעם העכסטען בענהר,
די זיפצען, די טיפסטע,
מי אמת'ע טרער...

אין קאפע

כ׳האב ליעב אוועקצוזעצען זיך אין ווינקעל פון קאפע
און טראכטען, טראכטען לאנג פון היים, פון ליעב׳, פון וועה...
ס׳איז אנגענעהם אזוי און ליעב, און זיס, און גוט —
אין קאפע ווערט שטיל — די אלטע זאַרג — זי רוהט...

איך בין א נייער מענש — א ביסעל מיד און קראנק,
מיין ווילען שוואך, דאך שטארק, וואוילזונגעריש איז מיין נעראנק.
ער פליהט די גאנצע וועלט ארום און קומט צוריק
און ברענגט פון אלע עקען וועלט צו ביסלעך גליק..

„איטאליען" ! אך, ווי היימליך קלינגט דער קלאנג !
נאר מיין נעראנק — ער האלט זיך דאַרט ניט לאנג :
יאפאן איז שענער נאך און פול מיט סוד און טרויס ;
מצרים, וואו עס פליסט דער ניל, און ס׳בליהט דער
פאלמענבוים...

און קאליפארניען ! אך, דאַרט בליהט איצטער פרוכט !
(ער האט א ראזען־עפעל אבגעריסען, גלייך פערזוכט ;
אך, מיין נעראנק, ער האט אזוי פיעל מוט און קראפט:
ער בייסט די עפעל, און עס פליסט און רינט דער זאפט !)

און באלד פערשווינדט ער ווייטער, ווייטער נאך
דאַרט אין מאראקא זיינען שהנע טעכטער דאך :
די אויגען שווארץ, די קערפערס ברוין און שלאנק...
(אומארעמט איינע האט שוין מיין נעראנק !)

איך זיץ אין וויטקעל אין קאפע ביים קליינעם טיש...
די גלאז איז קאלט, מיין שוואונג נאך היים און פריש...
אך, מיין נעראנק — ער וואלט נאך וויטער ערניץ־וואו,
אך, שארע... ש פ ע ט... מען מאכט די קאפע צו!

צו מיין גליק

דיקער טרויער דעקט מיין האַרץ...
פינסטער, פינסטער, טריב און שוואַרץ...
און א וואַלקען פאר מיין בליק
ציהט פאַראויס, פאַראויס —
אָ, ווי שוואַרץ און גרויס!.. .
רעטע, רעטע זיך, מיין גליק!

גליק מיינס, גליק מיינס, נעם זיך רעכטס;
זעה, ווי ס'טראַגט און יאָגט דאָס שלעכטס
מיט אַן אימפּעט און געלויף...
זעה רעם שטויב, רעם שטויב:
אָ, דו ווערסט צו רויב! —
רעטע זיך, מיין גליק, אנטלויף!..

דער בוים בײַם פענסטער

עס פֿייפֿט דער ווינט. דער בוים אין פענסטער
קלאפּט אַן מיט זײַנע צווייגען,
פֿונקט ווי מיט דראָהענדינע פינגער —
ער ווילּ מיר אומגליק צייגען..

איך קום ארויס — די בלעטער זײַנע
פֿערוועלקט, פֿערדארט און שיטער;
און אונטען ליגען זיי צעשפּרייטע
פֿון בייזען הערבסט־נעוויטער...

איך קוק אריין אין שפּיגעל מיינעם,
פֿון שרעק אדורכנעדרונגען;
א גרויע האָר, א קנייטש אין שטערן —
מיין הערבסט האָט אָנגעקלונגען.

איך האָב אין לעבען...

איך האָב אין לעבען גליק נעוואָלט,
נעזוכט פון לעבען בלויז דאָס נאָלד...
נעזוכט אין הייליען און נעגראָבען
נעוואָלט דאָס גליק און נאָלד צו האָבען.

א, קיינער האָט ניט קיין בעגריף,
ווי ווייט נעגראָבען און ווי טיף...
ס'איז גרויס נעווען מיין פערלאָנגען,
איך האָב דאָס נאָלד נעוואָלט דערלאָנגען.

אומזיסט דאָס לעבען אַבגעבליכט:
איך האָב דאָס נאָלד ניט דערגרייכט;
איך גראָב און גראָב און ארבייט פליסיג
צעהן יאָהר און צוואַנציג, אָט איז דריסיג...

און איינמאָל... שפּעט אין נאכט נעווען,
האָב איך אין שפּיגעל זיך דערזעהן,
און האָב זיך ווי פון טויט דערשראָקען:
א, זילבער... זילבער — מיינע לאָקען!...

פון אייגענעם קוואל.

אני מאמין

מיט א טרויעריגען ניגון —
און די אויגען פֿלאמען —
ברומט דער איד ביים דאוונען היימליך,
פֿליסטערט „אני מאמין" :

„אני מאמין, ברומט ער טענליך —
מאַרגען, היינט, צי שפּעטער,
וואַרטען וועל איך אויף משיח —
קומען, קומען וועט ער...

„זאָל עס זיין נאָך לאַנג צו וואַרטען,
זאָל ער זיך פֿערזאמען —
איך וועל וואַרטען, ניט אויפֿהערען
זאָגען אני מאמין...

„זאָל דער גלות זיין ווי ביטער,
זאָל מען שוועכער פֿרעסען : —
איך וועל אני מאמין זאָגען
קיינמאָל ניט פֿערגעסען...

„אויך דיין הילף, מיין פֿאַטער, האָף איך,
וועלטען קאָן איך טראָגען :
און נעדולדיג וועל איך טענליך
אני מאמין זאָגען"...

אויף א פערד א ווייסען...

אויף א פערד א ווייסען
וועט משיח קומען,
האָב איך אין מיין קינדהייט
ציט'ריג שטיל פערנומען,
און אין הארצען האָבען
יונג געבליהט פאַנטאזיען,
ווי די ריינסטע בלומען.
*
שוין פערפלויגען זיינען
פיעלע, לאַנגע יאָהרען —
ס'לעבען האָט דערעסען.
משיח'ן פערגעסען...
דאָך דאָס פערד, דאָס ווייסע,
פון דער שענער מעשה
לעבט נאָך אין זכרון.

ווי דאָס גאַנצע לעבען
שלעפט זיך שוער מיט פלאַנען!
היי, דו פערד, דו ווייסער,
קום און זאַלסט מיך טראַגען.

טראָג מיך, ווואו ס'איז פרידען,
ווואו אתרוגים בליהען,
ווואַרט ניט אויף משיח —
לאָמיר ביידע ציהען!..

דער אויוועז
(פון ליטא)

שטעהט אין שטוב א גרויסער אויוועז,
ווי ער וואלט זיך וועלען רייצען...
אוז די אר'מע בעל־הבית'טע
האלט איהם שטענדיג אין איין הייצען...

ס'איז אז אלטער בייזער אויוועז,
קוקט אזוי מיט צער אוז רוגז;
ס'ווייל אויך נאפט אין איהם ניט ברענען,
תמיד שטעהט ער קאלט אוז ברוגז.

צעהנדליג שוועלעך אויסנעריבען,
אנגעלעגט די בעסטע „קארע" —
ער פערלעשט אלץ מיט זיין אטעם,
ווי נעשאדט וואלט איהם עין־הרע...

אוז עס העלפען איהם קיין סגולות:
ס'שפארט דער רויך אלץ אומגעהייער...
אוז די אר'מע פרוי — זי שטיקט זיך,
אוז עס זעהט זיך קיין פונק פייער...

הויבט זי אז דעם מוליער שילטען —
(יענער איז שוין לאנג נעשטארבען !...)
טראגט זיך אז דער מאן פון דאוונען,
פאלט ער גלייך איהר פאר א קרבן...

לויפט ער ווידער אין בית־מדרש,
דאָרט איז רוהיג, דאָרט איז ווארים —
כאפען צו זיין טייל די קינדער,
און זי וויים ניט פון דערבארעם...

און דאָס האַלץ וויל אַלץ ניט ברענען,
ביי דער אָר'מער קראנקער מאמען,
דאָך אין הארצען ברענט א גהינום,
אוש די דארע באקען פלאמען...

ביים גרעניץ

כ'שטעה אין וויסטען פעלד ביים גרעניץ.
ס'ציהט מיך וויטער. נישט צו מאכען:
צוויי סאלדאטען היטען, וואכען —
א, וויי לאנגווייליג ביים גרעניץ!

צוויי סאלדאטען וואכען, היטען,
כ'זאל די גרעניץ ניט אריבער...
אויפ'ן וויסטען פעלד ווערט טריבער;
צוויי סאלדאטען וואכען, היטען.

צוויי סאלדאטען מיט די זעבל...
פאר מיר, הער איך, לידער קלינגען...
א, וויי וואלט איך איבערשפרינגען! —
ביי דער גרעניץ פאלט א נעבל...

צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...
פאר מיר, זעה איך, צינדט זיך פייער
אין אן אנדער וועלט א פרייער
צוויי סאלדאטען שטיל מארשירען...

צווישען מויערען...

צווישען מויערען
אין דער נייער וועלט —
טראָגט פאר ד'אויגען זיך
אונזער אלט געצעלט.

פליהען אויטאָס אום
ציטערט אויף די ערד —
בענקען מיר אויך דאָ
נאָך דעם ווייסען פערד.

ברענען פייערן,
בלענדען דאָס געזיכט,
דאָך עס נלעט אונז נאָך
פון דער היים דאָס ליכט.

רוישען מיטינגען,
רערנער קומען אָן,
דאָך אין אויער קלינגט
אלץ דעם מגיד'ס טאָן.

„טיפּאַרערי" זינגט
יערעם קינד און „באַי"
אין די אויערען קלינגט
דעם בעל־תפילה'ס „אוי!"

אלעס, וואס מיר זעה'ן
זעהען מיר אין צוויי:
אין דער נייער פרייד
ברומט די אלטע וועה...

י ע נ ע...

יענע ווינטעלעך די קיחלע,
אין דער אלול נאכט,
און די שוהל, און דער בעל תפלה —
אלץ האָט אויפגעוואכט.

אין דעם רוישיג לאנד און ווייטען
זעהסטו וויעדער זיי,
און עם לעבען אויף די צייטען
פון דיין פרייד און וועה.

ווי זיי קומען נאָכאנאנדער,
יענע נעכט און טעג —
אין דיין לעבענס לאנגען וואנדער,
אויף דיין נייעם וועג!

ווי עס לויכט נאָך יענער שימער
פון די אלטע וועגט!
דאָס פערלאָשענע אויף אימער
צינדט זיך אָן און ברענט!

און ווי ווייט דו ביזט פון אלטען
און ווי נאָהענט דאָך,
און ענטרונענע נעשטאלטען
נעהען אלץ דיר נאָך!..

אין דער היים

אין דער היים דאַרט אין דער אלטער
איז שוין הערבסט לאַנג, טריבער וועטער.
פון די בוימער פאלען בלעטער
און עס בלאָזט א ווינד א קאלטער.

אין דער היים דאַרט וואַנדלען אום'עט
דונקלע, פינסטערע געשטאלטען — — — —
אין בית־מדרש אין דעם אלטען
שוועבט ארום א נרויער אומעט.

אין דעם היים דאַרט אלעם שרעקט זיי...
בלעטער פאלען, ס'וועלקען גראָזען,
הייזלעך שטעהען וויסט פערלאָזען
און א קראָהע קומט און וועקט זיי...

אין דער היים דאַרט לעבט זיך שווער זיי,
טראָגט זיך אין דער לופטען וועהען,
איינגעהאלטענע געשרעהען —
אין דער וויטער היים — איך הער זיי !..

הײמישע טעכטער
(א ניו־יאָרקער בילד)

איך נעה אין די רוישענדע גאסען —
שוין זעקס איז דער זיינער פארנאכט —
אין רייהען אין שוואַרצע זיך ציהען
די אידישע טעכטער פערשמאכט.

א, אידישע טעכטער פון שעפער!
אין בליק אייערם זעה איך נעהיים,
דעם חן פונ׳ם אידישען שטעדטעל,
דעם גלאַנץ פון דער ווייט־ווייטער היים..

איהר נעהט איבער שטיינערנע סטריטען —
די ערד און דער הימעל פערשטעלט;
דאָך דופטען נאָך אייערע קלײדער
די דופטען פון שטעדטעלשען פעלד...

און קוק איך אין אלע טיעפער,
דערזעה איך נאָך מעהרער און נאָך:
די קרוינען פון טויזענטער יאָהרען —
זיי גלאַנצען ארויס פון דעם יאָך...

דען אלע זייט איהר דאָך בת־מלכות,
דער יחוס רוהט שטיל אייך אין בליק...
ווי זייט איהר פערשקלאפט איצט נעוואָרען!
ווער ברענגט אייך צום קעניג צוריק?...

צו א שלומית

(אן אמעריקאנער לידעל)

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס דו ביסט קיין הירטין נישט:
נישט אויף גרינע בלומען־בייטען
האב איך דיך צוערשט נעקושט!

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס קיין קיניג בין איך אויך
און אין שלעסער נישט געבראכט דיך,
נאר אין צימער — פינף־שטאק הויך...

און נעקלונגען האבען לאנג מיר —
ס'איז געווען א ווינטער־נאכט —
ביז דער הויז־היטער, פערשלאפען,
האט די טיר אונז אויפגעמאכט...

א, שולמית מיינע! שאדע,
וואס אויף מארגען אין דער פריה
האסטו זיך נעאיילט — נעלאפען
צו דער ארבייט, צו דער מיה...

אין מינוטען וויסטע...

אין מינוטען וויסטע,
ווען ארום איז שוואַרץ,
נאַט, מיט ליעבע־קוואַלען
פֿיל מיר אָן מיין הארץ...

אַלץ איז אזוי עלענד,
וויסט ניט וואָס צו טהאָן;
נאַט, מיט ליעבע־קוואַלען
פֿיל מיין הארץ מיר אָן!

און די אַרעמס מיינע
בריים און שטארק מאַך זיי,
אז די וועלט אומארמען
זאָל איך מיט איהר וועהן!

דער ערוואַרטעטער טאָג.

יום שכלו טוב.

ווי וועניג מיר האָבען יום־טובים,
די וואַכעדיגע טעג אזוי פיעל.
מיר וואַרטען אויף יום־טוב און וואַרטען
און בלאָנדזשען און טומלען אָהן ציעל.

צי ווייסט איהר דאָך, אַרימע מענשען,
איהר, קינדער פון זאָרג און פון פלאָג, —
עס ליגט נאָך וואו ערגעץ בעהאַלטען
א יום־טוב'דיג־אייביגער טאָג...

ער ליגט אין דעם שוים פון דעם הימעל
און גליהט אין דער זון פארפור־רויט;
ער קאָן זיך פאר אונז נאָך ניט ווייזען —
עס איז נאָך די ערד פול מיט קויט...

זי וועט אָבער ריין אמאָל ווערען —
(דער מענש — ער מוז העלפען דערצו!)
און נידערן וועט ער פון הימעל
מיט ליכט און מיט שטראַלען און רוה...

דער טויט פון נביא

עס האָט זיך דער זקן פון שלאָף אויפגעוואכט
אין מיטען דער שטיל־ער, דער פינסטער־ער נאכט.
געבעטען געהיימס פערד און וואגען צו שפאנען
און גיכער און שנעל־ער אנטלויפען פון דאנען.

— „וואוהין?" האָט דעם זקן זיין תלמיד געפרעגט. —
„אהין, וואו די שלעכטס און די רשעות זיך עקט!
אהין, וואו מען קאָן נאָך דאָס רעשט ביסעל יאָהרען
פערברענגען אין תפלה, אין טראכטען אין קלאָרען"...

און ס'האָט זיך דער זקן אין וואגען געזעצט,
געוואָרפען מיט טרויער די בליקען צום לעצט
אויף אלץ, וואָס געווען איז אזוי איהם דערוויידער:
דער נאָרישער טומעל, דער דומער געדודער.

און שטיל־ער, און שטיל־ער איהר, בוימעל־ער, שווייגט,
און שטענעל־ער, וועגעל־ער שפורען ניט צייגט,
עס זאָלען די שפורען די ווינטען פערטראָגען,
און זאָל מען ניט זוכען, און זאָל מען ניט יאָגען!..

א, זקן דו אלטער, א גוטער פראָפעט,
עס איז דיין אנטלויפען פון מענשען צו שפעט!
מיר האָבען פערבאָנדושעט אין קרום־לאָמע וועגען
און זוכען כאָטש איינעם דעם וועג אויסצופרעגען.

דער וועג וועלט קען ווייסען? דער וועג האָט קיין סוף —
ער האָט איהם נעפונען אין אייביגען שלאָף.
און מיר בלאָנדזשען ווייטער אָהן אָנהויב, אָהן ענדע —
עס קלינגט אזוי טרויעריג די פרישע לעגענדע!...

דער פרעמדער

וואָס מאכסטו זיך פֿלענער, דו מענשעל, דו נאר?
דו מיינסט אויף אַן אמת, אז דו ביזט דער האר,
אז דו ביזט דער האר אויף אַלץ וואָס פֿאסירט —
אַף, הינטער דיין פֿלייצע א פרעמדער רעניערט...

דו טראכסט פון דיין ליעבער, אַט מאַהלסטו זיך אויס —
פון צימערן ליכטיגע מאכסטו דיין הויז,
און דאָ וועט דאָס בעט שטעהן, און דאָרטען די וויעג —
דאָן בלאָזט גאָר דער פרעמדער טראָמפּייט: צו דעם קריעג!

דאָן געהסטו בעלאָדען מיט שווערען געוועהר —
אַדיע דיינע טרוימען — דו קומסט שוין ניט מעהר...
פֿאַראויס שרייען רַאבען ווי גליקליך פון רויב,
און ס'פֿייפען די קוילען און מאכען דיר טויב...

דוד׳ם פידעל

געוידמעט אפרים ציטבאליסט.

אויפ׳ן וואנט פון קיניגס חדר
העננט א פידעלע כסדר;
שפּעט אין נאכט, וועז אלע שלאפען,
קומט א ווינט, א ווינט פון צפון,
אוז ער ריהרט די סטרונעס אן,
אוז עס יאמערט טאז נאך טאז...

אוז די קלאנגען רופען, וועקען,
אוז ס׳ערוואכען טיף אין שרעקען
אלע כחנים אוז זקנים
אוז פערזאמלען זיך אינאיינעם
אוז זיי וויינען: נאט, א, נאט,
ס׳פאלק איז ארים אוז צו שפּאט!

* * *

א, די אור־אלטע לעגענדע
ציהט ביז הויינט נאך, האט קיין ענדע,
אוז פון צפון בייזע ווינטען
ווילען אלץ נאך ניט פערשווינדען —
אוז די נאכט איז לאנג אהן סוף,
אוז דער עולם טיף אין שלאף.

די, וואָס וואכען אבער, הערען
אין דער נאכט אָהן שיין, אָהן שטערען.
ווי עס גיסען זיך און ציהען
זיסע, צארטע מעלאָדיען
פון א נאָהענט־ווייטען לאנד,
פון א קעניגליכער האנד...

ביבלישע מאטיוון.

אין טאל

(פון יחזקאל)

ס׳האָט גאָטס האנד מיך אָנגעריהרט,
און דערפיהלט האָב איך זיך ריינער:
צו א טאָל מיך צונעפיהרט —
און דער טאָל איז פול מיט ביינער.

אָנגעוואָרפען, אָנגעשאָרט
זיינען ביינער דאָרט נעלעגען,
אויסגעטריקענט, אויסגעדאָרט,
אָהן א חיות, אָהן בעוועגען.

פרעגט מיך גאָט: דו מענשען־קינד,
קענען זיי אמאָל אויפלעבען?
כ׳האָב נעענטפערט: איך בין בלינד! —
וועז דו ווילסט, קאָן אלעס געבען.

האָט א ברום נעטאָן גאָטס קול:
אויף די ביינער זאָג נבואה:
העיי, איהר ביינער אין דעם טאָל,
קומען וועט נאָך די רפואה...

וועלט פון טויט צוריק ערוואכט,
און איהר זאָלט צוריק אויפלעבען,
נייע הויט זאָל זיין געמאכט,
און א נייער נייסט — נעגעבען!

כ'האב געטהאן באלד נאטם בעפעהל, —
איז א שטורעם אנגעקומען,
ביין צו ביין איז אויפ'ן שטעל,
אויפ'ן אָרט צונויפגעקומען.

פלייש און אָדערן און הויט
אויף די ביינער אנגעצויגען,
נאָר עס איז נאָך אלץ דער טויט
זיי געלעגען אין די אויגען...

און דערהערט האָב איך נאטם קול:
נעה צום ווינט און זאלסט איהם זאגען:
ער זאל בלאָזען אין דעם טאָל,
צו די מתים חיות טראָגען..

און פון אלע עקען וועלט
זיינען ווינטען אנגעקומען.
ס'האָט א חיל זיך געשטעלט
מיט א לארימען און ברומען.

אויף די בערג...

אויף די בערג, אויף די בערג—
דאָרט הערט מען שוין טריט...
דער אָנזאָגער געהט
פון ליעבע און פריד.

בעפרייט איז דאָס פאָלק
פון יאָך און פון צוואנג,
און פייערט זיין פעסט
מיט פרייד און געזאנג...

די בלוטיגע שטאָדט

א, בלוטיגע שטאָדט,
פול זינד און פול רויב!
ביסט פול מיט געשרייַ,
מיט רויך און מיט שטויב!

מען יאָגט און מען פאָהרט —
עס רעש'ט און שאָלט,
עס טראָגען זיך פערד,
די בייטש — ווי זי קנאָלט!

און פרויען פערפוצט —
זיי דרעהען זיך אום...
נעפּעלשט איז דער חן
מיט פּארב און פערפום...

א צויבער אין זיי!
די ערד אונטען — ברענט...
דאָס פּאָלק איז פערקויפט
דורך זייערע הענט...

פון ירמיה

1.

ניט בעוויין דעם טויטען,
מתים ניט בערויער!
אויף דעם אַר'מען וואנד'רער
מעהר און טיפער טרויער!

גרוים איז יענעמס וועהטאָג,
ווער ס'פערלאָזט זיין לאנד
און צוריק צו קעהרען
סיינמאל ניט אין שטאנד..

2.

וועה איז יענעם אויף דער וועלט,
וואר זיין הויז אהן משפט שטעלט,
און דעם חבר אויסגענוצט,
און די צימערן פערפוצט.

און די וועגט געפארבט פערשידען
מיט דער ארבייט פון דעם מידען.
ניט קיין פארב איז דאס, נאר בלוט!
וועה איז יענעם, וועה דאס טוט...

פון קהלת

כ׳האָב געזעהן די גרויסע רשעות,
וואָס איין מענש טוט אָן דעם צווייטען
און די טרערען פון בערויבטע,
און דעם פרייען גייסט אין קייטען..

און די אלע אונטערדריקטע
מוזען נאָך די טרערען שטיקען;
און ניטאָ פאר זיי קיין טרייסטער,
ווער זאָל הילף אין נויט זיי שיקען...

און בעטראכט האָב איך דאָס אלעס,
ווי די וועלט איז שלעכט, פערדאָרבען...
לויב איך בעסער יענע, וועלכע
זיינען לאנג שוין אויסגעשטאָרבען...

בעסער אָבער איז נאָך יענעם,
וואָס איז גאָר דאָ ניט געבאָרען, —
האָט פערשפּאָרט צו זעהן די אומרעכט
אין די קורצע לעבענס־יאָהרען...

3.

כ׳האב גאטס וואָרט אין מיר דערפיהלט
און נעלאזט מיך איבערדערדען.
און זינט דעמאלט — מיט גאטס־וואָרט —
שטעה איך אויס געשפעט און לייִדען.

און איך רעד פון זינד און רויב
און פון דומע בייזע זאכען:
קוקען זיי מיך שפאטיש אָן,
און זיי שפאסען און זיי לאכען...

האב איך מיר געזאגט: גענוג! —
אויך מיין לעבען איז מיר טייער!
ברענט גאטס וואָרט דאך אין מיין הארץ,
ווי א פלאמענד העליש פייער.

האב איך מיך געטראכט: בין מיד,
און צו שווייגען שוין בעשלאסען:
האט דאס וואָרט פון גאט אין מיר,
ווי א פייער זיך צעגאסען.

4.

דו ביסט נאָט צו פיעל נערעכטער,
און ווי קאָן איך קענען־רעדען?
כ'ווייל ביי דיר בלויז משפט פרענען,
זאָלסט מיין פראָגע מיר בעשיידען:

אך, פּאַרוואָס דער וועג פון שלעכטע
אויסגעפלאַסטערט איז מיט גליקען,
און זיי נעהען צו דער רשעות,
ווי אויך פעסט־נעבויטע בריקען?...

און ווי בוימער טיף געוואָרצעלט
וואקסען זיי און ברענגען פירות,
און אזוי פערשפרייט זיך אומרעכט
ביז די שפּעטע, וויטסטע דורות?

*
* *

קיינער האָט מיך ניט נערופען,
כ'בין צו אייך אליין געקומען,
און געזוכט האָט מיך ניט קיינער,
כ'האָב אליין זיך אויסגעפונען.

רופ אוּן הער ניט אויף צו רופען.
ווי א שופר זאָלסטו שאַלען;
זאָג דיין פּאַלק — עס איז געשטרויכלט.
זאָג דיין פּאַלק — עס איז געפאַלען!

5.

אויסגענאנגען איז דער גוטער,
שטיל פארלאזט די שלעכטע וועלט;
וועמען האט זיין טויט בענומען,
וואר בעמערקט — דער גוטער פעהלט!

גוטע, פרומע לייט פארגעהען,
קיינער גיט דערויף קיין קרעכץ,
ווייל די וועלט איז פול געמיינהייט,
פול פארדארבענקייט און שלעכטס...

הוי החוקקים
(פון ישעיהו)

העיי, איהר שרייבער אוּן איהר קריצער,
פוּן געזעצען וועגען זינד:
ניין, איך קאָן אייך ניט פערטראָגען,
אייער שרייבען — לויטער ווינד!

דען דער עלענדער, נעדריקטער,
ווען צום ריכטער־הויז ער קומט,
שפּעטען אויס איהם אלע ריכטער,
אוּן נערעכטיגקייט פערשטומט.

אוּן אלמנות אוּן יתומים
אוּן דאָס אָר׳מע פּאָלק דורכאויס
האָט זיך ניט צו וועמען וועגדען,
ביז דער צאָרן־טאָג ברעכט אויס...

זעהט, ער טראָגט זיך פוּן דער ווייטען,
איינגעהילט אין פלאָם אוּן בלוט;
העיי, איהר ריכטער, ווּאו אנטלויפט איהר
אין דעם טאָג פוּן דין אוּן גלוט?!

דער שומר

— שומר, שומר, אויף דער וואכט —
זאג, וואס הערט זיך מיט דער נאכט?

זאגט דער שומר און ער ברומט:
„ס'דאכט, דער טאג — ער קומט, ער קומט...

ברומט דער שומר אויף דער וואכט:
„דאכט זיך טאג און דאכט זיך נאכט;

פרענט ניט בעסער, וואס און וועז
כ'וויים אליין ניט — כ'קען ניט זעהן"...

שיר השירים

(פראגמענטען)

1.

איך אליין — איך שלאף,
ס׳הארץ איז וואך אין מיר:
כ׳הער מיין ליעבסטענס קול,
כ׳הער, ער קלאפט אין טיר:

— עפען שוועסטער מיין,
ס׳איז דיין טויר פערמאכט —
מיינע לאקען — זעה —
נאס פון טוי און נאכט...

2.

אוי, ירושלים־טעכטער,
אייך האָב איך בעשוואָרען:
ווייסט איהר אפשר, וואו פּארפאלען
איז מיין פרייגד נעוואָרען?

אויב איהר וועט איהם וואו געפינען,
וואָס זאָלט איהר איהם זאָגען?
כ'בין פון ליעבע קראנק נעוואָרען,
כ'קאָן שוין ניט פערטראָגען.

— א, דו שעהנסטע פון די פרויען,
וועד איז דיין בעשערטער,
וואָס דו האָסט נעלאָזט זיך זוכען
איהם אין אלע ערטער?

— ראָזיג־וויים איז ער, מיין ליעבער,
מעהר פון אלע טייער;
זיינע לאָקען — שוואַרץ ווי ראָבען,
זיינע אויגען — פייער...

8.

איך וואלט פאר א ברודער דיך האבען געגלויבט,
וואס האט ביי איין מאמען געזויגען די ברוסט,
דאן וואלסטו געווען מיר ניט פרעמד און ניט ווייט
און קושען דיך וואלט איך אין גאס צווישען לייט.

נאם און טיוטל.

גאָט און טייוועל

אפטמאל דאכט מיר, אז מיר זיינען
כפוי־טובה צו דער שטאָדט;
יאָ, די שטאָדט רענירט דער טייוועל,—
אָבער ערגער דען ווי גאָט?

* * *

ריזיג־הויכע הייזער שטעהען —
טייוועלס גייסט האָט זיי געבויט...
דאָרטען וואוינען פיעלע קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט...

הויכע ריזיגע פאבריקען,—
און עס יאָגט פון זיי א רויך,
שוואַרצער רויך — דעם טייוועלס זעלע
און דעם טייוועלס שוואַרצער כח...

דאָך עס ארבייטען דאָרט קינדער
פון דעם עלענד, פון דער נויט, —
אמת, אלץ געהט פאר'ן טייוועל,
זיי אליין דאָך קריגען ברויט...

און דער טייוועל האָט אויך ליעבלינגס.
פונקט ווי גאָט — ער איז ניט שלעכט;
מאנכע קינדער לעבען לוסטיג
דורך די טעג און דורך די נעכט...

שלאנקע פרויען, זיסע מיידלעך
קומען זיך צונויף אמאל,
און זיי בויגען זיך און ווינען,
און גן־עדן ווערט אין טאל...

טייוועלס ליעבלינגען ! — זיי קומען
צו די מיידלעך אין געצעלט,
און זיי טאנצען און זיי הוליען —
א גן־עדן אויף דער וועלט...

יא, אין שטאדט רעגירט דער טייוועל,
דאך ניט שלעכט, ווי מאנכער מיינט,
און דער גאט, דער עקס־רעגירער,
זיצט אין הימעל און ער ווייניט...

דעם דיכטערס ירושה

דאָס גייסטיגע גוטס, וואָס עס וועט נאָך איהם בלייבען,
דאָס בלייבט פאר דער פרעסע ירושה :
זי וועט אלע ברעקלעך און שטיקלעך אויפקלייבען
מיט יראת הכבוד און קדושה.

פאר יערערע שורה, פערקלעקטע, פערמעקטע,
וועט לאָזען זי זוכען עקספערטען,
און וועט ביי זיי בעטען מיט הענט אויסגעשטרעקטע :
ענטדעקט אונז די טייערע וועלטען !

און דאָרט, וואו ער האָט נאָר א שפאָס בלויז געטריבען,
ענטדעקט מען דעם העכסטען טראָגיזם,
און דאָרט, וואו ער האָט סתם אזוי זיך געשריעבען,
דערקלערט זי מיט טיף סימבאָליזם !

און וועט אנאָנסירען מיט אותיות די גרעסטע :
„מיט שווערינקייט איז אונז געלונגען
צו קריגען פון דיכטער די ווערק זיינע בעסטע,
וואָס ער האָט ביים עגדע געזונגען !"

און אָבדרוקען וועט זי זיין בילד אין איהר קרעמעל,
— זי ווייס, ווי צו האנדלען מיט שכל:
און נעמט עס אריין אין דעם טויט־שווארצען רעמעל —
זיין בילד מיט'ן ביטערן שמייכעל...

דער אמת

עס זיינען דאָ אמת'ן פיעל —
איך האָב מיך נעלאָזט אפט פערפיהרען;
איך האָב זיי שוין אלע דערקענט,
פערשטעה זיי לויט קלאנג און קאָלירען.

עס קלינגען די אמת'ן הויך,
און דופטען מיט ריחות און פארבען,
דאָך ווי נאָר דו קוקסט זיי אָן נאָהנט —
זיי ווערען פערשטומט באלד און שטארבען...

איך האָב זיי געהאלטען שוין פיעל,
פאר פיעלע געקעמפט, פיעל פערטיידינט;
זיי האָבען מיך אלע נענארט,
און כ'פיהל מיך בעטראָגען, בעליידינט...

דאָך גיב איך מיין לעבע ניט אויף
צום אמת, צום איינציגען קלאָרען;
ער מוז זיך בעווייזען אמאל —
בעלויכטען מיין רעשט ביסעל יאָהרען...

צו די הימלען

ניד'ריגער — ניד'ריגער, הימלען, צו אונז!
אראָב צו אונז נידערט!
אַלץ האָט פערלוירען זיין שטאַלץ פון אמאָל,
אלץ איז פערבריידערט.

רייך זענט איהר, הימלען מיט שטערען א סך,
מיט זון און לבנה.
די ערד איז א וויסטע און קוקט צומאָל אויס —
אן אָר'מע אלמנה.

און קינדערלעך קלייגע און גרויסע אהן צאָהל,
פיעל קראַנקע און הוסטען,
זיי רייסען דעם פאַרטוך פון מוטער דער ערד
און ציהען די ברוסטען...

ניד'ריגער, ניד'ריגער, הימלען צו אונז! —
מיר בעטען מיט טרערען,
מיר וועלען פאר עלענד, ווי עפעל פון בוים,
רייסען די שטערען!

די אָרימע

מיך אַרט ניט : כ׳האָב גוטס אייך נעטהאָן,
און איהר האָט עס גאָרניט פערדינט;
מיך אַרט, וואָס איך האָב מיך דערוואוסט,
אז איך בין נעווען אזוי בלינד..

איצט האָב איך שוין אלעס דערזעהן,
דאָך שרעקט זיך ניט, אָרימע, ניין!
צעשטעלט זיך אין רייה ביי מיין טיר,
איך בין נאָך אלץ גוט ווי נעווען.

נעמיינט, איהר זענט אָרים אין גוף,
איצט האָב איך דערזעהן אייער זעל.
ווי אָרים און נאקעט זי איז —
בעקומט זשע א גרעסערן טייל...

אין זומער

אין זומער וויינט דאס הארץ.
און טרויער־פול איך פרעג:
אך, וער וועט ווייזען מיר
צום גרינעם פעלד דעם וועג?...

עס האט די שטאדט פערשטעלט
דאס פעלד און וואלד ארום...
אך, וער וועט ווייזען מיר,
וואו בליהט ערגיץ א בלום?

דער פויגעל אין שטייגעל

א פויגעל זיצט אין שטייגעל,
דער שטייגעל ענגט ניט הויך...
ער האָט דאָרט מילך און גרויפּען,
א שטיקעל צוקער אויך...

און ווי ער זינגען, קאָן ער
דאָרט אויך פון מאָל צו מאָל.
(א שאָד איז נאָר, אין שטייגעל
קלינגט דומפּ אזוי דאָס קול...)

קומט מאָנכער ווינטער־אָוונד,
פערדרימעלט ער זיך באַלד,
איהם חלומט אלטע פרייהייט
אין קאָלטען לעערען וואַלד...

די בומער ווייס פערשאָטען,
דער פראָסט מיט נאָדלען שטעכט,
די פלינקען זיינע פריהרען,
און יעדער פעדער ברעכט...

ער כאפּט זיך אויף דערשראָקען
און קוקט אין שטייג זיך אום...
א חלום — נאָט צו דאַנקען,
און פּיקט א גרייפּעל פרום...

פארץ בילד

קיין מזוזה אין מיין צימער,
כ'בין, מיין קינד, ניט רעליגיעז;
כ'האב אין גאט שוין לאנג פערגעסען.
און דער טייוועל איז ניט בייז.

ניט קיין גאט און ניט קיין טייוועל — —
אין א צימערל אזא
וואלט דאך טרויעריג געוועזן
נאכ'ן טענליכען הר־הא...

ביסטו דאך, מיין קינד, גוטהארציג:
האסט דיין בילד מיר לאנג געשענקט,
אין מיין אפיקורסיש צימער
הענגט דאס פריינדליך און פערבענקט.

כ'קום א היים און נעהם א ביכעל, —
אך, ס'איז אלץ אזוי בעקאנט!
אלע חכמות דום און נישטיג,
און איך וועגר מיך צו דער וואנט;

ביי דיין בילד, עס הענגט אין מזרח,
שטעה איך מיט א שוואר נעמיט,
פליסטער שטיל און לאנג א תפילה,
ווי דער בעסטער, פרומסטער איד...

צו א כלה
(אין אלבום)

וואָס חלומ׳סטו, א, ליעבע כלה,
בשעת דו שלאָפסט ביי נאכט אין בעט?
צי חלומט דיר: דיין שענער חתן
שטעהט נעבען דיר און קושט און גלעט.

ער קושט די בעקלעך און די ליפען
און פליסטערט שטיל: ווי האָב איך האָלד
מיין ליעבע, שעהנע, גאָלד׳נע כלה, —
און טוט דיר אַן א קייט פון גאָלד?...

א קייט... א קייט... א גאָט, בעשירם
דעם חלום פון א שלעכט בעשייד:
דאָס גאָלד זאָל קיינמאָל ניט פערשווינדען,
און בלייבען זאָל ניט בלויז די קייט...

ליעבע.

ניטאָ קיין האלט

ניטאָ קיין האלט,
ס׳איז קאלט, ס׳איז קאלט,
ווי ס׳וואלט מיט טויט געבלאָזען — —
און זי — זי האָט פערלאָזען.

דו קוקסט זיך אום
ארום, ארום —
ווער זאל א ווארט דיר זאָגען ? — —
און זי — זי האָט בעטראָגע.ן

דו געהסט אהן זין
אהער, אהין —
עס ווייל דיין וועה ניט שטומען — —
און זי — זי וועט ניט קומען !...

פינף באהנען

פינף באהנען קומען אן פון שטאדט
פון וואן ער דארף צו קומען,
נו, געה איך יעדעס מאל צום צוג
און בין אזוי פערנומען!

די צוגען קומען צו דער צייט,
ס'האט אייגער ניט פערשפעטינט,
מיין ליעבער איז דאך אלץ ניטא —
ווי איז מיין הארץ צוועהטינט!

און יערער צוג קומט האסטיג אן
מיט רויך און דאמפף און ליארמען,
דאס אלעס לעגט זיך אויף מיין הארץ,
אז גאט זאל זיך דערבארמען...

אויף דער פינפטער עוועניו
(אן אמעריקאנישׂ־ליעד)

אויף דער פינפטער עוועניו
האָב איך מיט איהר געשפאַצירט,
איז זי דאָך געוואָרען מיער
האָב איך זי אהיים געפיהרט.

אויפ'ן פינפטען פלאָר געוואויינט
האָט מיין טייערע — ווי הויך!
דאָך ווער האָט געקוקט דערויף:
כ'וואָלט געשטיגען צעהן פלאָר אויך!

איצטער וואויהנט מיין טייערע
ערשטען פלאָר און צווייטע טהיר,
און ערשט איצט בין איך אליין,
קען נישט גרייכען מעהר צו איהר...

דו ביזט געווען...

דו ביזט געווען א זיסער קלאנג
אין מיינע טעג;
א קלאנג פערוועהט,
ראָם גליק פערנעהט —
דו ביזט אוועק,
ניטא דיך לאנג...

א, זיסער קלאנג, וואו קלינגסטו צינר,
אין וועמעם ליעד?
איך הער מיך צו:
עם קלינגט ווייט־וואו...
עם ציהט, עם ציהט — — —
וואו ביזטו, קינד?...

ו ו ע ר ?...

(געווידמעט א—ר)

וואר האָט דיר, דו אַרימעס קינד,
דיינע יאָהרען פערשניטען?
געפיהרט דיך דורך שטורם און ווינד,
דורך ים און דורך נאכט
און האָט דיך צום ברעג ניט געבראכט —
געלאָזט דיך אין מיטען...

און קום איך דיך רעטען אצינד,
דא ווילסטו ניט הערען;
א, וואר איז דער גליקליכער, קינד,
וואס איהם זאל געהערען
דיין פרייד פון אמאל
און איצט — דיינע טרערען?...

איך וואלט וועלען...

איך וואלט וועלען ערגיץ וואו
לאזען געהן זיך זוכען רוה —
פאר מיין זעלע מאט און מיעד,
פאר מיין שווער־פערוואונדעט ליעד...

איך וואלט וועלען ערגיץ ווייט
און פערגעסען אָרט און צייט,
און פערגעסען אלע פרייגד,
און דעם נעכטען און דעם היינט.

איך וואלט וועלען ווייט אוועק,
וואו עס זעהט זיך שוין דער ברעג
פון דעם הימעל און דער ערד
און קיין גליק ניט מעהר בענעהרט!

אח, וואס וועסטו זאגען...

1.

אה, וואס וועסטו זאגען דער וועלט
ווען זי וועט דיך פרעגען:
וואוהין איז דיין מיידעל אוועק,
אין וואסערע וועגען?
— איך זאג אייך דעם אמת באלד אויס
איך וועל מיך ניט שעמען:
אוועק איז מיין מיידעל אוועק,
וועל זאגען צו וועמען...

2.

און אז ס'וועט דיך פרענען די וועלט
וואס קלערסטו צו מאכען
א, שטאלצער, צי בלייבט ביי דיר רעכט
זי זאל פון דיר לאכען?

— נו, וועל איך מיר ענטפערן שטיל:
דער קלאפ איז א שווערער
דאך וועל איך קיין בייז איהר נישט טהון:
איך ליעב זי איצט מעהרער...

ליעד און ליעבע.

האסט די ליעבע שוין פערגעסען
ס'האט איהר הויך דיר לאנג פערקלונגען.
אייביג אבער לעבט מ י ר ן ליעבע,
ווייל איך האב איהר וועה בעזונגען...

מאט און וויסט איז דיין נשמה,
ווי א נאכט אהן שיין אהן שטערען.
מיר אין הארץ איז אלץ נאך ליכטיג
און מיין ליעד וועט לאנג געווערען.

האט פערוועלקט מיר שנעל דיין ליעבע —
הויבען ליערער אן צו בליהען,
און ווען זעלבסט דו וועסט פערוועלקען
וועט מיין ליעד זיך אלץ נאך ציהען.

נאָך דיר...

נאָך דיר וואָלט איך קיינמאָל געווויינט
מיין קעניגין — כלה...
דו ביזט דאָך א מיידעל געווען,
א מיידעל ווי אַלע...

איך האָב נאָר דיין ליעבע געליעבט,
זי איז געווען טייער,
נו, האָט זי דיר איצט אויסגעברענט,
אוועק מיט'ן פייער.

און אויב איך דערמאָן דיך נאָך אפט
ניט דיך אָבער מיין איך,
דו ביזט מיר א פרעמדע אצינד —
די ליעבע בעוויין איך...

פון גדר

...עס ווילט זיך פון גדר אמאל ארויסשפרינגען
און אייך, מיינע ברידער, אן אנדער ליער זינגען:
א ליער וואס איהר טאן איז א גליהענדע זינד,
וואס יעדערער גראהם איז א שטיף פון א ווינר...
און וואס ר'האט געטראגען בחדרי־חדרים,
ארויסזאגען אפען פאר רייך און פאר ארים!
און זאלען זיי ווייסען פון לעבען און לוסט,
וואס יערערער טראגט נאר נעהיים אין דער ברוסט.
און זאלען ניט וועלקען קיין פירות אויף בוימער
צוליעב א געהויקערטען אלטינקען שומר...
און זאלען אויף ליעבע, אויף בלומען און גראז
קיין שומרים, קיין צוימען ניט זיין — אח, צו וואס?...

הערצער-שפיעל

פון מיין ליעבע ווייסטו, קינד,
כ'פיהל דיין שמייכעל;
עס נעפעלט פון הערצער־שפיעל
דיר דער שכל —

שענקסט דא יא, דא שענקסטו ניט
דיין בליק דיין ריינעם;
גאנגען האסטו אלערלייי,
איך — נאר איינעם.

און אויך דעם פערליער איך באלד,
כ'בלייב אין מיטען,
כ'זעה דעם צווייטען שפיעלען שוין,
אויך דעם דריטען...

דאס נאר מיינסטו, קינד, איך וויים
דיינע ציעלען;
היט זיך דאך, אמאל וועסט דו
אויך פערשפיעלען!

צו...
(א פאלקס מאטיוו).

א חיים צו מיר וואלסטו געגאנגען,
מיין ליעבסטע, מיין אויג אין מיין קאפ —
דיין מאמע, זי האלט דיך געפאנגען
זי היט דיך, זי לאזט דיך ניט אפ.

וועך האט דערצו רעכט איהר געגעבען,
איך בין דאס פערשטעהן ניט אין שטאנד:
איך ליעב דיך פיעל מעהרער, מיין ליעבען,
ווי טויזענדער מאמעס ביינאנד!

אין א זומער-נאכט.

נליהענדע,
ציהענדע
רופענדע נאכט! —
וואו לינט דיין צויבער,
און וואס איז דיין מאכט?

ס'פלאטערט,
עס מאטערט
דאס הארץ אין דער שטיל;
ס'ריהרט זיך, עס וועקט זיך
א יונגעס נעפיהל.

קלאנגען,
פערלאנגען
זיי פילען דיך אן,
פיהלסט זיך אין גאנצען
א קלינגענדער טאן...

ס'קומען,
ווי בלומען,
דיר מערלעך פערביי,
קוקען אין ד'אויגען
דיר לוסטיג און פריי...

קעהרסט זיך
און קלעהרסט זיך:
מיין כלה וואו איז?
וועל איך זי קושען
ווי שטארק און ווי זיס...

יאהרען —
פערלאזען —
זיי קומען צוריק:
יונג ביזטו וויעדער
און האפסט נאך אויף גליק!...

צו...

כ׳קען ניט, ליעבסטע, זיין דיין שיצער,
כ׳קען פון אונגליק ניט פארהיטען:
נארען זיינען פעסט און זיכער —
כ׳ווייס דער אונגליק קומט אין מיטען...

כ׳וועל מיך אויך ניט אונטערנעהמען
זיין דיין פיהרער, דיין בעגליטער,
דען דער וועג פון לעבען, ווייס איך,
איז א קרומער, א פערדרעהטער...

כ׳קען דיר אויך מיין ווארט ניט געבען,
ליעבע אייביגע דיר שווערען,
דען דאס רייגע און דאס שעהנע
לאזט די וועלט נישט לאנג געווערען...

אדיע

(פון דיימשישען)

געוואלט וואלט איך איינמאל
ביין פענסטער נאך שטעהן,
די זון אנצוזעהן,
ווי אזוי זי פערגעהט,
און איינמאל נאך זעהן,
ווי דאס האר דיינס, ווי גאלד,
וואס כ'האב אזוי האלד,
אין דעם ווינטעלע וועהט...

איך דענק אן דעם טאג
ווען איך האב דיך דערוואוסט, —
אין דיין וויים שוואנען־ברוסט
אונטער שניי־קלארען העמד;
אצינד איז דיין בליק
אזוי טרויריג און שווער —
דו זינגסט שוין ניט מעהר
און דיין לאכען קלינגט פרעמד...

די בלום איז איצט וועלק
און דאס בעט איז שוין קאלט
בעגרים־זשע מיך באלד — — —
דיין נשמה בענעהרט
נאך נייער פרייד — —

איך פערגין זיי, קינד, דיר —
פערבלייב נאָר מיט מיר
ביז פינסטערליך ווערט...

מיט טויזענד אויגען

(נאַכאַהמונג)

מיט טויזענד אויגען קוקט די נאַכט,
דער טאָג — ער קוקט מיט איינעם;
דאָך אָהן דער זון איז פינסטער ד' ערד
און לאכען ווילט זיך קיינעם.

מיט טויזענד אויגען קוקט פערשטאַנד,
די ליעבע קוקט מיט איינעם,
דאָך אָהן דער ליעבע טרויערט אלץ
און לעבען ווילט זיך קיינעם...

איינע פון מיינע געליעבטע...

איינע פון מיינע געליעבטע
האָב איך, א פערצאָנטע, א בעטריעבטע,
מיט בעקעלעך בלאָם,
נעטראָפען אין נאָם.
מיר האָבען זיך נ'נעבען די הענד
און דאכט זיך, דערקענט...

איך האָב מיך נעשפירט
אזוי ווי א וואנדערער, וואָס האָט לאנג נעאירט
און לאנג איבער ים'ען נעשוואומען,
איז איינמאל אהיים דאָך נעקומען —
נאָר אלץ איז נעווען שוין פערווייסט —
און אלץ האָט מיט קעלט איהם בעגריסט...

זי קומט שוין ניט מעהר...

זי קומט שוין ניט מעהר אין מיין צימער צוגעהן
ווי אלע מאל, זיעבען א זייגער;
עס קוקען ניט מעהר איהרע אויגען מיט חן
אויף מיר, ווי איהר ליעבליכער שטייגער.

עס קלינגט מיר ניט מעהר שוין איהר זילבערנע שטים:
„איך האב היינט פערשפעטיגט אביסעל —
נעדארפט האב איך געהן נאך א ווייל א היים
צו נעהמען פון הויזטיר דאס שליעסעל"...

עס מאכען זיך מעהר איהרע אויגען ניט צו.
וועז כ'הויב אן די ליפען צו קוסען,
און כ'זעה שוין ניט מעהר, ווי עס הויבט זיך איהר ברוסט
פאר לוסטיגע פרייד און געגוסען.

עס ליגט שוין ניט מעהר אויף מיין טישעל איהר הוט
און זי זיצט שוין מעהר אויף מיין בעט ניט:
אח, דאס וואס געווען אזוי ליעב, אזוי גוט
צוריק קומען קיינמאל שוין וועט ניט...

עס איז נאָך אין לעבען...

עס איז נאָך אין לעבען אזוי פיעל געבליבען —
מען קען נאָך אזוי פיעל נענייסען און ליבען:
עס שטעהען נאָך בעבער, וואָס פערלען, וואָס שוימען,
עס שמייכלען נאָך האָפנונגען, גליקען און טרוימען:
עס לאכען נאָך אויגען און בריסט זיך בעוועגען
און ס'וינקען נאָך טויזענדער לוסטיגע וועגען —
נאָר ד'האָסט זיך פערמאטערט אין לעבענס־נערידער,
וואָלסט נערען געהן שלאָפען און פאָלען אנידער...
און ביזט אין דער לאָנג וו'א איינגעל פון חדר,
וואָס האָט פיעל געוואָרט און געהאָפט אויפ'ן סדר.
כו, וואָלט ער פון יעדען כום טרינקען אביסעל —
א יונגעל, ער כאָפט אלע כוסות פון שיסעל!
ער טרינקט אוים דעם ערשטען, דעם צווייטען אין גאַנצען,
דער קאָפ הויבט אָן דרעהען, די כוסות זיי טאַנצען...
און ס'וערט באלד אנטשלאָפען מיין איינגעל, מיין ליעבער,
און ווין און חרוסת און קניידלאָך — בליבט איבער...

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען

עס האָט מיך דער פריהלינג גערופען,
ער האָט אַזוי ליעבליך געוואונקען,
און ס'האָט זיך מיין אָרימע זעעלע
אין האָפנונגען שיער ניט דערטרונקען...

ער האָט מיר פערשפּראָכען פיעל גליקען,
מיין הארץ אָנגעפילט מיט געזאנגען,
און בין איבער בערג, איבער טאָלען
צו זוכען די גליקען געגאַנגען...

אַזוי האָב איך אלץ אומגעבליבענדזשעט
בין וואנען דער הערבסט איז געקומען,
און ס'האָבען דעם סוף פון די גליקען
געצייגט מיר די וועלקענדע בלומען...

מ ל כ ו ת

האָב איך א מלכה דאָן בין איך א מלך,
פיהר א מלוכה, רעגיער.
איז מיר די מלכה פערלאָרען — אויס מלך,
און די מלוכה מיט איהר.

א, וויפיעל מלוכות האָב איך שוין פערלאָרען,
מלכות — זיי זיינען ניט טריי.
כ'וואָלט דאָך א מלכה נאָך וויעדער געגומען —
אומעטיג איז סיי ווי סיי...

צו...

עס לויערן, קינד, אויף דיר דאַרשטיגע אויגען
אויף איטליכען טריט,
און וועלסט וואָס א טאָג אלץ אין נעצען פערצוינגען,—
איך וואָלט דיך פערהיט!

אויף פליגלען פון אָדלער וואָלט איך דיך געטראָגען,
מיין הערליכעם קינד,
ווייט פון דער ערד, פון די זאָרגען און פלאָגען,
ווייט פון איהר זינד.

איך וואָלט אויסגעמיטען אפילו די שטערען,
אויף זיי ניט געטרויט —
כ'וואָלט וועלען, דו זאָלסט נאָר אליין מיר געהערען,
נאָר מיר און דעם טויט!...

טייערע בילדער

טייערע בילדער
פון יוגענד פערגאַנגענער,
כ'בין ביי אייך שטענדיג,
ווי א געפאַנגענער.

איז זי געווען
ניט קיין געלונגענע —
שוועבען דאָך אלץ נאָך
טרוימען צושפרונגענע...

ציהען זיך בילדער,
ווי אויף א שנירעלע:
ס'לייכטען זיך אויגעלעך:
אסתר'קע... מירעלע...

בלייבסט ווי דערשראָקען,
בלייבסט א פערוואונדערטער:
ס'איז אזוי ווייט איצט
פאר מיילען פאר הונדערטער...

זיי א שוץ מיר...
(נאָך ביאַליק)

זיי א שוץ מיר, זיי א שוועסטער,
זיי א מאמע מיר אפילו,
נאָר מיין קאָפּ אין שוים דיר לענגן,
אויסצוגיסען דיר מיין תפילה...

און פאר נאכט, אין צייט פון רחמים
וועל איך עפענען דיר מיין טענה!
מ'זאָגט ס'איז ערגעץ דאָ א יונענד —
וואו איז מיינע?

און א סוד נאָך וועל איך פרעגען:
כ'בין פערבראַנט פון שעה'ן טריעבע;
מ'זאָגט, ס'איז ליעבע אויף דער וועלט דאָ —
וואָס איז ליעבע?...

שטערן האָבען מיר בעטראָגען
און דער חלום איז קיין וואָהר נישט;
איצטער אין דער וועלט דער נאָנצער
האָב איך גאָר נישט...

זיי א שוץ מיר, זיי א שוועסטער,
זיי א מאמע מיר אפילו,
נאָר מיין קאָפּ אין שוים דיר לענגן
אויסצוגיעסען דיר מיין תפילה...

אין א שלאָפלאָז נאַכט

אַך, עס איז ניט אויסצוהאַלטען! —
ווי עס שלייכען זיך געשטאַלטען
אין דער נאַכט אַהן שלאָף, אַהן רוה!
אַלטע טעג, שוין לאַנג פערגאַנגען,
פול דער ציטער אַנגעגאַנגען,
און זיי קומען נאָך אַלץ צו.

פול דעם ציטער אַנגעלאָפען,
מאַנכע דראָהען, מאַנכע שטראָפען,
אַלע אַבער פרייַנד, אויף דו...
איין געשטאַלט נאָר איז מיר טייער,
אין די אויגען ברענט א פייער, —
יונענד־ליעבסטע, — דאָס ביזטו!...

דער הימעל...

דער הימעל איז לופט — עס איז מענליך!
די ערד אבער, פרײנד, איז אונערטרעגליך.
זי האט מיך אזוי מיער געמאכט — —
די בעסט כוחות אויסגעבראכט
אויף נויט, אויף פיין...
א פרײנד, מיין בעטען הער:
דעם הימעל ניט צושטער —
לאז דעם הימעל זיין!

קאַרטען-שטיבלעך

וועז איך בין געווען א קינד נאָך
אוז געבליהט, וו׳א בלום אין גאָרטען,
פלעג איך ליעב האָבען צו בויען,
קליינע שטיבעלעך פון קאָרטען.
א, דו ליעבע קינדהייט מיינע!
א, איהר שעהנע, גוטע יאָהרען!
איך געדענק אייך אוז די הייזלעך —
קאָרטען הייזלעך אין פיעל גאָרען.
יא, איך בין געווען א מייסטער —
הויכע שטאָקען פלעג איך שטעלעז,
אוז בעטראַכטענדיג דעם בנין,
פלעגט מיין הארץ זיך פרעהען, קוועלעז.
„זעהט, ווי הויך אוז שעהן מיין הויז שטעהט!"
פלעג איך רופען מונטער פרעהליך —
„נאָר ניט ריהרט עס אָן, אָך, היט זיך, —
„נאָר פאַלעליך, נאָר פאַלעליך..."
דאָך ביי׳ן יערען מינדסטען אָטהעם
אוז מיין בנין איז צופלויגען,
אוז בעטראַכטענדיג דעם חורבן,
פלעגען פייכט זיין מיינע אויגען.
לאָזען לאַנג מיין הויז דאָך ליענען
איז א חרפה, איז א שאנדע —
„איך וועל וויעדער עס אויפשטעלען!"
הערט זיך מוטיג מיין קאַמאנדע.

כ׳האב אין האנד די זעלבע קארטען
און דער ווילען איז נאך גרעסער,
און איך האב געגומען בויען
אויף דאס ניי מיין הייזעל בעסער.
לאנג איז דאך דער ווינטער אבענד
און דער ווינד, ער פייפט אין קוימען,
שטונדען לויפען און איך מערק ניט,
כ׳בוי מיר הייזלעך — קינדער־טרוימען!...

* *
*

לענגער זיינען יעצט די נעכט נאָך,
און די ווינטען פייפען בייזער;
און איך הער ווי דרויסען פֿלאָצען
ניט פון קאָרטען — עכטע הייזער!
אך, ווי וואָלט איך איצטער וועלען
אין די הייזלעך זיך פערשפּיעלען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען קאָרטען,
נאָר וואו זאָל איך נעהמען ווילען?
מיינע קאָרטען — פּיעל צוריסען
און די איבריגע פערשימלט,
און דער ווילען אין א ווינקעל
פון מיין הארצען ליענט און דרימלט...
אך, ווי לאַנג דער אָבענד ציהט זיך,
ס'האָט די אוהר ערשט צעהן געשלאָגען;
נאָט דו מיינער! וואָס־זשע טהוט מען
ביז ס'וועט אָנהויבען צו טאָגען?

א געדאנק

מיר זינגען קיינמאל, וואס מיר ווילען
און זאגען קיינמאל, וואס מיר דארפען,
און וואו אהין מיר זאלען ציעלען,
דארט קענען קיינמאל מיר ניט ווארפען.

און אונזער לעבען איז א לאנגער,
א דריקענדיגער פאלשער גיגון,
און אלץ וואס ווייטער וועלט אונז באנגער,
און זוכען אלץ זיך מעהר בעטריגען...

הערבסט-רעגען

2.

ווי די טראָפען טריפען שטיל,
און ווי לאַנגזאם און ווי קיהל,
פונקט זיי וואַלטען אַבגענעבען
מיר א חשבון פון דעם לעבען.

ווי זיי טריפען ניט גאַיילעט,
ווי זיי וואַלטען אויסגעצאַיילט
פון דעם לעבען אלע רגע'ס
אלע אונגליקען און פגע'ס...

הערט אויף צעהלען! ס'ווערט צו באַנג
און דער חשבון איז צו לאַנג,
און ווי פיעל איהר זאָלט ניט צעהלען,
בלייבען וועט א סך פערהיילען...

2.

פייכטע ווינדען וועהען
אין דער טריעבער לופט:
פוילע חמארעס געהען
אין געשלאסענע רייהען —
קוים דער רענען טריפט!

נעלע בלעטער ליגען
אויף דער קראנקער ערד,
ווי א פיינד בעזיגען.
וואלט נאך לאנגען קריגען
זיי מיט שארפען שווערד...

* *
*

איך האָב זיי געגעבען
דאָס שהנסטע פון לעבען:
א, לויטערע טרעהרען ווי גאָלד,
מען האָט מיר מיט שטייגער בעצאָהלט!

נו, וועל איך מיך יעצט דאָך ניט קלעמען,
די שטייגער זיי וועל איך מיר נעמען,
איך וויים אויך מיט שטייגער צו האַנדלען:
איך וועל זיי אין פערלען פערוואַנדלען.

פון שטאדט

נו, איז עס א מאדנע, משוגענע וועלט:
איך גיע אין די גאסען פון אומעט נעקוועלט;
און מענשען זיי געהען פאמעלעך און גיך —
וויפיעל פון זיי זיינען אויך אייגזאם ווי איך —
ווי גוט וואלט נעווען צו אייגעם פון זיי
נלייך צוגעהן, זיך טיילען די פרייד און דעם וועה;
שטיל צוגעהן און דריקען א מענשליכע האנד — —
נו, איז עס א מאדנע משוגענע וועלט:
עס האט אונז נאך קיינער דא ניט פארגעשטעלט;
נו, בלאנזשעט אייך, מענשען—איהר זענט ניט בעקאנט.

* * *

(פריי איבערזעצט)

אויסגעוונגען אלע ליעדער,
ארים הארץ דו, שווייג אביסעל:
ס'איז אויף אלץ שוין דא אן ענטפער,
ס'איז צו אלץ שוין דא א שליסעל...

כ'בין דער לעצטער שוין פאעט
און דער לעצטער אויפגעשטראהלט,
ווי א פונק ביי נאכט, וואס פאלט
פון א גוסס'ער פלאנעט...

און נאך מיר א פינסט'רע נאכט —
פון דער ווייסענשאפט א בליהען
און דער שכל וועט זיך מיהען
אויסצורעטען פאנטאזיעז,
און א ווינטער וועט זיך ציהען
אין א גרויען אומעט־טראכט...

דער איינגעשפּארטער

א, צו'ם טייוועל, איך וועל אייך ניט השרענ,
חאטש אפילו איהר האט רעכט,
חאטש איך פיהר מיך אויף נאר שלעכט,
דאך איך דארף ניט איי'רע קלוגע לעהרען!

וואס איך טהו — דאס פיהרט צו טויט און העלע
און דאס אלץ, וואס איך בעגעה
טהוט דערנאכדעם אזוי וועה,
דאך אין וועהטאג לייטערט זיך די זעעלע!

מיין ליעד

און וואס איך פערמעג,
און וואס איך בעויז:
פון ליכטיגע טעג
דעם שיין און דעם בליז;

פון פינסטערע נעכט
דעם זיפץ און די טרער,
דאס בינד איך און פלעכט
אין ליעדער אהער.

עס איז א נעמיש
פון שאטען און שטראהל:
פון איהרען א קיש,
א וואַרט ווי פון גאל.

אביסעל פערזיסט,
אביסעל פער'סם'ט;
עס איז ניט אומזיסט
דאס ליעדעל בע'טעם'ט...

אין וואלד

(נאך ליליענקראן.)

קיין מיטאג נעגעסען
האט ער א וואך צייט,
קיין געלד און קיין לויהן,
און די היים — אזוי ווייט.
שטאט ארבייט נעפינען —
נאר הונגער און נויט,
נאר וואגלען און בעטלען
און קוים א בראק ברויט...

וואס געהט ער, דער ארבייטער,
אום דא אין וואלד?
וואס וועלט איהם דא היים
און וואס וועלט איהם באלד קאלטן?
וואס קוקט ער פערצאלענט,
פער'יאושט אין רוים,
וואס בלאנזשעט זיין בליק
פון א בוים, צו א בוים?

די זון געהט ארונטער
און שטיל וועלט ארום,
א פוינעל נאר רעדט וואס
און וויעדער שוין שטום:

וואס האט זיך צושאקעלט
דער בוים הין און הער —
צי איז דען דער מאנערער
מענש אזוי שווער?

דאס שטריקעל — א לייכטעם,
ניט איבעריג גראב —
נו, לייענט שוין זיין האלז דארט
און לאזט שוין ניט אב...
דאן זינקט ער ארא̈ב,
שא... קיין קרעכץ און קיין קול—
די זון אנגעקוקט האט ער
שוין א לעצט—מאל...

דער טוי אויף איהם פאלט,
ס'האט דער טאג שוין ערוואכט,
דער פאסטוך ער שאלט,
א טייבעלע לאכט...
עס לעבט און עס שוועבט
ווי ס'וואלט גאר נישט פאסירט,
א ווינטעל נלייכגילטיג
פייפט אונטער, שפאציערט...

א יענער פון בערנעל
קומט אונטען ארא̈ב,
דערוועהט דעם נעהאנגענעם,
שניידט איהם באלד אב,
ער ניעט די בעהערדען
צו וויסען עס באלד:
זשאנדארמען און אויספארשער
קומען אין וואלד.

אין פראָק אין א העלעז,
א הערר פון נעריכט
פֿאַרשט אויס צי קיין רויבמאָרד,
ווי ס׳הייסט איהם זיין פּפליכט.
זיי פיהרען דעם מת דערנאָך
ערגעץ אוועק,
און שפּעטער — א קבר
אין פעלד, און אנ׳עק!

און ווייל ס׳האָט איהם קיינער
פון פריהר ניט נעזאָהן,
בעקומט ער די נומער
דרייהונדערט און צעהן:
דרייהונדערט און ניין
איז בעגראָבען שוין לאַנג —
ווער האָט זיי נעליעבט,
וועמען טהוען זיי באַנג?

נאָך ליעבע

ס'איז שוין שפּעט געווען אין אָוונד און ער'
אין גאס, האָט געבלאָנזשעט אהין און אהער:
געזוכט א בעקאנטען — דאָס הארץ האָט געקלעמט.
נאָר קיינעם געפונען, אח, אלע ווי פרעמד!

צו געהן אין זיין צימער האָט ער נישט געקענט:
דאָרט שרעקען איהם אייגזאמע, גרויע פיער וועגט.
דאָרט האָט ער אויך ביכער, — זיי זייגען שוין אלט,
און זייערע ווערטער, ווי שוואר און ווי קאלט!
נו, האָט ער בעגעגנט א פרוי אין א ראָג —
א סימבאל פון שטאָרטיגען עלענד און פלאָג.
זי האָט אָנגעקוקט איהם, ווי שמייכלענד, דאָך שטום,
נו, האָט ער פערשטאַנען און האָט געזאָגט: קום!

זי האָט איהם דורך די גאסען און געסלעך געפיהרט
און פונקט, ווי איהר שאָטען האָט ער זיך געשפּירט...
עם האָבען איהם דונקעלע הייזלעך געשרעקט —
„ווי ווייט איז צו געהן נאָך?" האָט שטיל ער געפרעגט.

איך וויל נישט

איך וויל נישט זיין גרויס — מיך ציהט נישט דערצו —
וואָס האָט פאר דער צייט די גרויסקייט א ווערד?
איך וויל נאָר אַביסל האַרמאָניע אוּן רוה,
אוּן וועניגער טרערען צו זעהן אויף דער ערד.

איך וויל נישט קיין קאמפף אוּן וויל נישט קיין שטרייט,
צו ברענגען מיט געוואלד דעם עקשן, דאָס גליק;
איך וויל נאָר, אז קלוג זאָלען וועלן די לייט. —
זאָל יעדער אַליין זיך בעפרייען פון שטריק...

פריהלינגס-פרייהייט

עס האָט שוין דער הער־נאָט די פרייהייט נעשענקט
און ניט נאָר פערשפּראָכען, נאָר טאַקי ערפילט;
די ווינדען די בייזע — זיי זיינען נעשטילט,
קיין חמאַרע קיין שוואַרצע דעם הימעל פערהענגט.

דער שנעע — ער צולאָזט שוין; מען זעהט, ער גענהט אויס,
עס ווייזט זיך שוין ערטערווייז שטיקעלעך ערד;
עס האָט זיך א ליעד פון א פויגעל דערהערט, —
די זון קוקט שוין אָפען פון הימעל ארויס.

די וואַסערליך פליסען און פלוידערן פריי,
דער ווינטער פערשפּאַרעז זיי וועט שוין ניט מעהר;
און וואו נאָר דו גיסט דיינע אויגען א קעהר,
דערזעהסט דו, ווי בריים און ווי העל און ווי ניי!

אידישע מעלאָדיעס.

1.

דער תלמוד

כ'נעהם דעם תלמוד אין דער האנד
און ס'ענטפלעקט זיך נייעס לאנד,
נייעס לאנד און נייער ישוב,
און עס שוועבט אויף אלץ א כשוף...

ס'וועהט, עס גועהט אן'אנדער' לופט
און א בת־קול, דאכט זיך, רופט:
רופט צו די וואס זיינען זוכה —
מיט געראנקען ריינע, הויכע.

און ביים מישען יעדעם בלאט
עפעס רוישט און פליסטערט: שאט!
שאט, רבותי, דא איז חייליג,
גרויסע האבען דא א חלק...

גרויסע גייסטער, ניט ווי מיר,
קענען קומען אין דער טיהר,
וואו אהן אנהויב און אהן ענדען
וועהען בת־קול'ס און לעגענדען...

2.

כל נדרי

א, דו טרויריג־זיסער ניגון,
וויפיעל זיפצען, קרעכצען ליענען
אין דיין יערען קלאנג!

אלטע בילדער און געשטאלטען
פון דעם גרויסען פאלק און אלטען
שטעהען אויף פון לאנג.

א, זיי שטעהען אויף פון העלען
און זיי קרעכצען און דערצעהלען:
פון הישפאניען שטאמט
יענער ניגון וואס ער ציהט זיך
און די אלטע וואונד צוגליהט זיך
און דער גלויבען פלאמט!

ס'האט פערפאסט איהם דאָרט דער גלות
און דאָ קלינגט חרמות, קללות
פון א פאלק, וואס האט
נישט נעטאָרט זיין תורה היטען,
זיינע מצות זיינע זיטען
און געבעטען נאָט:

זיי אונז מוחל, וואס פון אויבען
האבען מיר מיט פרעמדען גלויבען
אונזער גוף פערהילט!

אונזער האָרץ דאָך קען נישט שטילען:
הייסע אידישע נעפיהלען
ברענען דאָרטען ווילד!"

3.

אין סכה

(אין פאלקס־מאן)

א סכה א קליינע
פון ברעטער געמיינע
האב איך קוים מיט צרות געמאכט!

געדעקט דעם דאך
מיט א ביסעלע סכך
און איך זיץ אין איהר סוכות ביי נאכט.

פון ווינד דעם קאלטען,
וואם בלאזט דורך די שפאלטען
מיין ליכטעלע לעשען זיך וויל;

דא מאך איך מיר קידוש,
און זעהט נאר א חידש:
דאם ליכטעל ברענט רוהיג און שטיל!

4.

א האר פון בארד

כ׳האב אין קלייזעל אין א ספר
פון א בארד א האר געפונען,
און: „וועלט איז זי, וועלט?" די שאלה
געהט מיר ניט ארויס פון זינען!

וועלט פארט האט זי אויסגערוסטעט,
און אוועקגעלעגט אהער?
צי א בטלן, וועלן די סוגיא
איז איהם צוגעגאנגען שוועלט?

אפשר איז זי פון א פרוש?...
לאנג נישט אין דער היים געווען...
האט נעצופט די בארד פאר וויטאג,
וואס ער קען זיין וויב ניט זעהן?

אפשר א ישיבה־בחור?
האט דעם טאג נישט אנגעבייסען...
און אז ס׳האט נעצופט דער הונגער,
האט ער זי דאן אויסגעריסען?...

5.

די פעררעטערין

(פראגמענט)

עס האָט נעצוינגען איהר מיט ווילדען נלוט
צום פרעמדען, פרעמדען פאָלק, צום פרעמדען בלוט...
נעקוקט האָט זי פעראכטליך אויף איהר שטאָם,
צום פרעמדען האָט נענליהט איהר ליעבעם־פלאָם.
און ניט דעם פרעמדען נאָר — דעם שונא אויך,
וואָם האָט אין חרבות און אין אש און רויך
פערוואנדעלט אזוי בייז איהר פאָלקס פערמעג,
אין וויסטעניש נעבראכט אויף לאַנגע טעג...

און וועו דער שונא האָט זיין נאנצען האָס בעצאהלט,
האָט ער נאָך נוקם זיין זיך אלץ נעוואלט,
ער האָט אין אינוועניג נאָך אלץ נעפלוכט
און האָט דעם פאָלקס נשמה בייז נעזוכט...
און זי אהן קאמפף נאָר רוהיג, שטיל און שא
האָט איהם נעשמייכעלט: ווילסט מיין זעעלע, נא!
וועו ס'פאָלק האָט שטיל נעקרעכצט פאר וועה און שפאָט,
האָט זי נעקניהט זיך פאר'ן שונא'ס גאָט...

6.

ח נ ו כ ה

„ברוך אתה!
זינגט דער טאטע
און ער צינדט די ליכט,
און די שטראהלען,
מילדע, פאלען
אויף זיין בלאם נעזיכט.

און א פייער —
הייליג, טייער —
אין די אוינען לייכט,
און דער מידער
כיט די גליעדער
האָט זיך אויסגענלייכט.

און עס דאכט זיך,
און עס טראכט זיך:
ס'איז נאָך עפעס דאָ:
ס'איז נעבליעבען
וואָס צו ליעבען —
הייליג איז די שעה!

אלטע קלאנגען
לאנג פערגאנגען —
ניין! עס קלינגט נאָך צינר

זינג מיר טאטע
ברוך אתה
און איך בלייב דיין קינד!...

איך האָב ליעב...

איך האָב ליעב א שיף
נאָך פון קינדווייז אויף:
איהרע קוימענס הויך
קוקען שטאָלץ ארויף.
הודושען נאָכאָנאַנד,
שיעסען מיט א רויך.
געהט די שיף אליין
אזוי פריי און שעהן
איבער ימים טיעף — — —
איך האָב ליעב א שיף!

* * *

איך האָב ליעב א ווינד,
שטורעם אויפ'ן ים:
כוואליעס יאָגען זיך,
בילדען אוים א צאָם.
כוואליעס הויבען זיך
און צושלאָגען זיך.
וואַרפט די שיף זיך אום
אויף די זייטען קרום
הער און הין נעשווינד — — —
איך האָב ליעב א ווינד!

* * *

איך האָב נעבעל ליעב
אויפ'ן ים גע'ריכט:
ס'ווערט אין מיטען טאָג
אוים מיט שיין און ליכט.
פליהען זיי ארום
די מאטראָסען שנעל,
זובען זיי א ליכט.
ווערען זאל עס העל.
איז אומזיסט די מיה,
ווייסען זיי ניט ווי —
פינסטער... קאלט און טריב... — —
איך האָב נעבעל ליעב!

* * *

איך האָב ליעב דעם ברעג
וואו די שיף קומט אָן:
אין דעם נייעם לאנד
וועל איך וואונדער טהאָן.
איך בין דאָך נאָך פריי,
דא נאָך אומבעקאנט.
וועל איך זיין אליין,
וועל איך לעבען שעהן
ביז די ווייטסטע טעג — —
איך האָב ליעב דעם ברעג!...

* *
*

מיין קינד נעווען איז קראנק און בלייך
נאר זיס און ליעב און צארט און ווייך,
איך האָב מיט איהר קיינמאל נעהוליעט,
איך האָב זי נאר צו זיך געטוליעט.

נעטוליעט צארט ביי טאג, ביי נאכט,
ביז וואן איך האָב זי געזונד נעמאכט,
און ווי זי איז געזונד געוואָרען,
זייט דאמאלט האָב איך זי פערלאָרען.

אויף קאראאול

(אויף וופר)

...און ווערט דער הימעל פינסטער, שווארץ
בעדעקט מיט וואלקענס פול, —
א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייגד:
איך שטעה אויף קאראאול!...

און גיט דער דונער הויך א קלאפ
עס ציטערט אזש דיין הויז —
א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייגד,
און לאז א טרעהר ארויס...

א, דאן בעדויער מיך, מיין פרייגד,
און זאג מיט מיטלייד פול:
„ווי שרעקליך איז אין דונער, בליץ,
צו שטעהן אויף קאראאול!"...

און גיעסט דער רעגען האסטיג, פלייצט,
דו לויפסט אהיים זאפארט —
א, דאן בעדויער וויעדער מיך:
איך ריהר מיך ניט פון אָרט;

בעדויער מיך, מיין ליעבער פרייגד:
דו זיצסט שוין אויף דיין שטול, —
דער רעגען נעצט און וווייקט מיך אויס:
איך שטעה אויף קאראאול!..

און יאָמערט דאָרט דער ווינד ביי אייך,
און רייסט מיט גוואַלד די טהיר,
און פייפט, און קאַקט, און יאָמערט ווילד,—
א, דאָן בעדויער מיך:

דאָן פֿלאַצען דעמבעס אויך אין וואַלד
און חיות פֿאַלען פֿול, —
איך אייַנער שטעה נאָר אונבעוועגט:
א י ך ש ט ע ה א ו י ף ק א ר א א ו ל!...
קאָוונא, 1895

צו׳ם רייכען ברודער

דו האָסט פערגעסען דעם ברודער׳ס נויט,
זיין עלענד און זיין פיין,
און ווען ער איז געזעסען אהן ברויט
האָסטו געטרונקען וויין.

און ווען ס׳האָט ביי איהם אין פאַרוואָל
ס׳לעמפעל נעריוכערט די וועגד,
האָט דעמאָלט ביי דיר אין דיין זאָל
צעהען בליטצ־לאָמפען נעברענט.

און ווען ס׳האָט דער פראָסט נעקנאקט
און ער האָט נעציטערט פאר קעלט,
האָסטו די קאמינעס מיט האָלץ נעפאקט
און שעלמיש נעלאכט אויס דער וועלט.

און וויי נאָר ס׳איז נעקומען דער מאי,
האָסטו שוין אין וואלד זיך נעקוויקט,
נעלענען אויפ׳ן גראָז, נעפיהלט זיך פריי,
און איהם האָט די לופט דא נעשטיקט...

צו...

ווי פריש דו ביזט און ווי נעזונד !
עס וועהט פון דיר דער דופט פון לעבען,
און זיצסטו, מיידעל, מיר דערנעבען
פערהיילט זיך יענע אלטע וואונד !

א, יענע וואונד, וואס האט נעמאכט
דאס קלייגע מיידעל און די שוואכע,
וואס האט געפילט מיין הארץ מיט רחמנות
און האט פערקעהרט מיין טאג אין נאכט.

איך לעהן מיך אהן אן דיר און וויים —
עס קעהרט זיך אום דער אלטער שאדען
און ס'האט די וועלט צוריק א באדען
און קענסט נאך ליעבען וויעדער היים.

די ערשטע טעג

די ערשטע טעג האָב איך נעמיינט
אז דער הימעל פאלט אראָב,
און ער טרעפט מיר גלייך אין קאָפּ, —
א, ווי האָב איך דאן געוויינט!

דו ביזט אלץ ניטאָ... פערטראכט
געה איך אום, פערקלעמט, פערבענגט,
דאָך דער הימעל רוהיג הענגט
און עם דאכט מיר, אז ער לאכט...

איך זיץ...

(נאָך קנוט האַמסון)

1.

איך זיץ און איך גריבעל און קען ניט פערשטעהן:
דער קאָרען פערשניטען, די בלעטער צושאָטען,
און אלץ, וואָס אין זומער געבליהט, איז צוטראָטען.
דאָס גראָז האָט געגרינט נאָר כדי צו פערגעהן —
איך קען ניט פערשטעהן!

דאָס גראָז האָט געגרינט, כדי היי וועלען שפעטער,
דאָס קאָרען — צו שטילען דעם הונגער און נויט,
די בלעטער — צו קיהלען אין ברענענדען וועטער —
און מיר האָבען פריידען געבליהט אזוי רויט
און זיינען איצט טויט!

2.

נאָט שטראָף דיך, אלווידע.
דו האָסט נערויבט מיין גליק
און האָסט נעפיהרט מיך בלאָנזשענד,
און נעהמסט דיין וואָרט צוריק.
א ווייטער וועג ערוואַרט מיך צינד,
דאָרט שיינט קיין זון, דאָרט ווייניט דער ווינד —
נאָט שטראָף דיך, אלווידע.

נאָט בענש דיך, אלווידע,
פאר יעדען אוינענבליק.
דו האָסט מיך פיעלע נעמען
נערופען, אויך דיין גליק.
דו לאָזסט מיר אין דיין הארץ אריין
און ביזט א וויי נעוועזען מיין.
נאָט בענש דיך, אלווידע!

די עלטער

ווי עס טהוט דאָס הארץ מיר וועה,
ווען איך זעה דעם אלטען אידען
און זיין טריעב־פערלאָשען בליק,
און זיין פנים בלאס און מידען.

אבנעשטופט דאָס וועלטעל שוואר,
ווי א פול־נעפאקטען וואגען;
נאכגענאנגען און געשטופט,
ווי די כוחות פלעגען טראגען.

איצטער איז ער אלט און שוואך,
אוים אמונה, אוים בטחון,
און דער וואגען סקריפעט שוואר,
און די רעדער באלד צובראכען...

צום אייניזאמען

וואו דו קומסט — ביזטו קיין הינער,
וואו דו קומסט — ביזטו א נר;
ביזט פאר אלע בעסער, קלינער
און דאס וועט דיר אויסגעהן שווער.

דען די וועלט האט פיעל מדינות
און פיעל מענשען און פיעל שפראך,
דאך דיין זעעל האט איהרע מינעם
און דאס איז די שעהנסטע זאך.

זאל מען לאכען, זאל מען שפעטען,
זיי ניט בייז, צוריק ניט שעלט!
לאז דיין שפור נאר ניט פערטרעטען,
נעה און בלייב אליין א וועלט...

* *
*

קוק דעם אומגליק אין די אויגען
מיט א שמייכעל אויף די ליפּען,
זאל ער זעהן דיין מוט און כח,
זאל ער זעהן דיין שטאלץ.

זאל איהם טרעפען דיינע בליקען,
ווי די פּיילען פון דעם בויגען
אוים'ן בריטען, ווייטען שלאכט־פעלד
אין דעם שונא'ס ברוסט!

און ענטלויפען זאל דאס אונגליק
צו דער נאַרישער השנחה,
און זיך קלאַגען א פערשעמטער:
א, דער מענש איז שטאַרק!

דאָם בוימעלע

אָט שטעהט דאָרט א בוימעל
נאָר עלענד אליין;
דעם ווינטער דעם נאנצען
אזוי וועט עס שטעהן.

עס וועט איהם פערשיטען
אהן מיטלייד דער שניי —
איך קוק אויף דעם בוימעל,
און ס'טהוט אזוי וועה.

און ציהען זיך, ציהען
דער ווינטער וועט לאנג,
אהן וואַרימע שטראהלען,
אהן פייגעל־נעזאנג.

ארום ווי א חורבן
אלץ נאקעט און בלויז,
דער ווינד נאָר וועט רוישען
און ליארמען בייז...

איך וואַרף צו דיר בוימעל,
מיין פייכטליכען בליק:
צי וועל איך דיך טרעפען
אין זומער צוריק?..

דער צופריעדענער

איך האָב ניט, ווי שלמה, געהאט טויזענד פרויען,
(דאָס וועט איהר, איך גלויב, אָהן א שבועה מיר טרויען).
און מע.ג ווי פערדריסען און מע.ג זיין ווי שאדע —
קיין גערטנער, פאלאצען פערמעגט ניט אוודאי.
איך האָב ניט קיין קנעכט און קיין שאָף און קיין רינדער,
איך האָב ניט נעהאט עס און האָב ס'ניט אַצינדער.
און טאָמער איז איך אָט דאָס אלעס נאָך וועניג —
נו, ווייסט נאָך: כ'בין קיינמאל נעוועזען קיין קענig.

נאָר וואָס־זשע? וואָס שמידט מיך, וואָס האלט מיך ביי'ן לעבען?
איך האָב א שולמית איין קוש נאָר נענעבען —
און פרעמד קלינגט מיר איצט שוין דער הבל הבלים.
און ס'ווילט זיך מיר לעבען מיט אלעם בשלום...

זון און פעלד און וואלד

זון און פעלד און וואלד,
און א פויגעלס ליעד —
א, דו טרוירוג הארץ,
מיאש זיי זיך ניט!

שטראהל מיט זון צוגלייך,
שטיל ווי בוימער זיי,
און צוזינג זיך גלייך
מיט דעם פויגעל פריי!

זעה ארום, ווי מילד,
זיי אויך דו ניט שלעכט —
שווייג אביסעל שטיל:
ס'וועט שוין ווערען רעכט...

וועו דאָס לעבעו...

וועו דאָס לעבעו איז פערביטערט
אוו דאָס האַרץ הויבט אָו צו קלעמעו.
אוו א טרער אין ד'אויגעו ציטערט,
אוו דערצעהלעו — האָסט ניט וועמעו.

ס'וועהט א קעלט אויף דעם יריד'ל,
אייז — צו וואָס דו שטעקסט זיך צו:
אָ, מייו אָרים־אידיש ליעדעל —
בלייבט מיר דו חאָטש, וואַרעם דו!

גרינע

1.

מיר זיינען מיט א פרעמדער שיף
געקומען דאָ אהער;
א פרעמדער קאפיטאַן געפיהרט
האָט אונז אויף בריטעז מעער.
די שיף האָט זיך געוויעגט אהין
און זיך געוויעגט אהער;
און האָט זי וועמען אייגעוויעגט —
האָט ער ג׳חלומ׳ט שוועד.

2.

א נייע לאנד, א פרעמדע לאנד —
ווער זיינען דאָרטען זיי? — —
ווער ס'האָט א ווייב געלאָזט אליין
מיט קליינע קינדער צוויי.
א גערטענדעל, א שטיבעלע,
א טאטען, וויים ווי שניי...
און ס'האָט דאָס הארץ ביי איטליכען
נעדריקט אן אנדער ווייה...

3.

ווי לאנג וועט נעהן די שיף, ווי לאנג?
האָט יעדער שטיל נעטראכט.
נעפרענט ביי איין מאטראז, האָט ער,
א פרעמדער, זיך צולאכט.
נעביטען האָט א נאכט דעם טאג,
דעם טאג —א שווארצע נאכט,
ביז וואן דער פרעמדער קאפיטאן
האָט אונז צום ברעג געבראכט...

4.

בענעגענט האָט א פרעמדער אונז
און שטרענג געפרעגט: נעזונד?
און האָט בעטראכט אונז יעדערן,
ווי מען בעטראכט א הונד.
געקוקט אין ד' אויגען, און אין מויל,
בעטראכט אונז מיט א גרונד — —
וואָלט ער געקוקט אין הארצען נאָך, —
וואָלט ער דערזעהן —א וואונד...

5.

מיר האָבען זיך די הענד דערלאַנגט
און זיך צוזאַמענגעשטום...
וועט מען זיך וועלן בעגעגענען
אין יאָהרען לאַנג ארום?...
פון ווייטען האָט די שטאָדט געדראָהט,
געשראָקען מיט איהר ברום...
און צווישען צעהנדליג שפראָכיגע
גענאָנגען זיינען מיר שטום...

בונטע ליעדער.

א תפלה

נאָט העלף זיי, די מענשען, מיט פליענדע,
וואָס שטאמען פון העכערער פרייד:
א, שענק זיי די פרייהייט אהן ריגל,
בעהיט זיי פון נעצען פון נייד.

זיי זיינען פון פרייהייט די טרענער,
די טרענער פון אייבינען ציעל;
בעשיץ זיי פון נעצען און יעגער,
וואָס לויער'ן אויף זיי אזוי פיעל!

און קענסטו פון שלעכטס זיי ניט שיצען —
די רשעות איז שטארק אזוי, פרעך! —
דאן שיק אויף זיי דונערן, בליצען
און זייערע פליענדע צוברעך!

און זאלסט זיי אין אבגרונד וואַרפען,
וואו טויט איז און חושך און קעלט,
זיי זאלען ארומגעהן ניט דארפען
פערבענקטע נאָך דיר, אויף דער וועלט!...

מאדערנער ראמאנס

אין קאפע־חויז ביי א טישעל
האבען זיך צוויי שיך צורעדט!
איינער מיט א שפיץ א ברייטען
און דער צווייטער שמאל און נעט.

זאגט דער ברייטער שפיץ: הער, קלארע,
ווען־זשע וועסטו קומען פארט?
איך האב שוין בעשטעלט א צימער
אין א שענעם שטיל־ען ארט".

טרעט צוריק דאס קליינע שיכעל
אויפ'ן ברייטען שפיץ גאנץ מילד:
„פארזיכטיג — ער קען נאך מערקען
און קען ווערען בייז און ווילד".

ענטפערט אב דער שוך דער ברייטער,
טרעט דעם קליינעם שוך ביז ווענה:
„האב נישט מורא פאר דיין שוטה —
זעהסט ניט ווי ער טרינקט דעם טעע".

ווייגט דאס שמאלע נעטע שיכעל,
דיהרט דעם ברייטען שפיץ קוים אן:
„איך בין כלומר'שט, דאך פערהייראט,
וואס־זשע, ליעבער, קען איך טאן?"

און דער בריטער שוך ער שמייכעלט
און ער דריקט דאָס שיכעל שטארק:
„וועסט דעם אלטען נארען זאָגען,
דארפסט געהן איינקויפען אין מארק".

ווילינט איין דאָס קליינע שיכעל:
אלעס איז שוין אָבגעמאכט,
און פון שעהנע ליעבעס־גליקען
ליענט עס אונטער'ן טיש און טראכט...

און פערזינקענדיג אין טרויטען
האָט דאָס שיכעל זיך פעראירט
און דעם שוך פון אייג'נעם מאן גאָר
האָט עס ליעבליך אָנגעריהרט.

און זי האָט זיך שטארק ענטשולדיגט
מיט א העפליך־זיסען נויג:
„אך, פערצייה מיר, כ'האָב אודאי,
אָנגעריהרט דיין היהנער־אויג!..."

איך פיהל

איך פיהל, ווי אן אדלער אין שטייג —
איך וויים, אז דער אייזען איז דיק,
און זוך שוין קיין וועג ניט צוריק!
קיין נס וועט זיך ווייזען
דורך גראטעס און אייזען — —
איך פיהל עם און זעה עם און שווייג!

שטערען

עס זיצען אלע שטערען פעסט אין הימעל
און זיינען מיט דעם פלאץ אזוי צופריעדען,
און לויכטען אזוי רוהיג און בעזעסען
און פלוידערן געמיטליך אייגער מיט'ן צווייטען.

זיי פלוידערן פון גאט דארט אינוועניג אין הימעל
פון זייער הארר, דער אלמעכטיגער, גרויסער,
וואס איז דאך אזוי לייטזעליג און גיטיג
און האט אויך אייביג זיי געשענקט דעם הימעל.

געשענקט! זיי דארפען בלויז איהם שירה זינגען:
דאס איז דאך אזוי גרינג: בלויז דריי מאל קדוש זאגען,
דערביי זיך עטוואס דרעהען, בוקען מיט הכנעה
און נאכדעם וויעדער רוהען שטיל אין לעערען הימעל.

וואס האט עס פאר א ווערט פאר גוטע, שטילע שטערען!
דאס דרעהען זיך — דאס איז דאך זייער גור!
און ווייל זיך אייגער ניט מיט אלע נלייך זיך דרעהען
דאן פאלט ער טיף אין תהום!

אך, פון'ם פאלענדען שטערען
לאכען אין הימעל די שטערען,
זיי לאכען קוים — קוים און ניט פיעל
און ווערען גלייך שטיל.

זיי זיינען ניט ווייט דאָך פון בורא,
זיי לעבען דאָרט אלע אין מורא...
נאָר פאלט וועז א שטערעז אראָב
זיי שאָקלען דאן צו מיט'ן קאָפּ.

אוז הויבען זיך באלד אָז בעוועגעז
אוז פאָרשען פוז בורא די וועגעז,
אוז ברומען דאז קדוש נאָך מעהר
פאר גאָט, זייער אייבינגען הערר!

שבת אבענד

(א חיימיש בילד).

שבת אבענד, חצי חודש —
די לבנה א פערציערטע
בלאנדזשעט אום אין מיטען הימעל,
ווי א מיידעל א פערפיהרטע.

שפעט... דאך בייל̈קע קען ניט שלאפען,
ווי א טורמע איז דאס בעטעל,
און דערצו נאך הערט זי שפיעלען —
ס'איז א התונה אין שטעדטעל.

ווי די פיעדעל̈ע צוגיעסט זיך,
דרינגט אין שטוב דורך לאדען־שפאלטען:
ווי די טענער רופען, ציהען
און זי קען עס ניט אויסהאלטען..

ס'איז דאס לעבען גראה — אן אומעט!
און א שמחה אזוי זעל̈טען:
און די פיעדעל̈ע דערצעהל̈ט איהר
פון נאר אנדרע ווייטע וועל̈טען.

שטיל̈ אין שטיבעל̈, אל̈ע שלאפען;
קיינעם קען די פיעדעל̈ שטערען,
אויסער בייל̈קען ווייכט דער חלום —
און דאס פיעדעל̈ וועקט בענעהרען...

וואַרפט פון זיך אַראָפּ די קאַלדרע
און צושפּרייט די הענד, ווי פליענדיקע:
זי וואַלט ערגעץ איצט געפלויגען:
נאָר די טיהר איז פעסט אויף ריגלען...

א דיכטערס חלום

ר'טרוימט ביינאכט אין שלאף אין זיסען,
אז ער האלט אין האנד א פיערעל
און ער שפיעלט אויף איהר א ליעדעל;
און די טענער גיסען, פליסען.

און דער דיכטער ווערט בעגייסטערט
פון זיין אייגנעם זיסען שפיעלען,
פון ערהאבענע געפיהלען —
און א סטרונע ווערט צוריסען!

ס'פלאצט א סטרונע פאר התלהבות!
דאך דער דיכטער שפיעלט נאך מעכטיג:
טענער פליסען ריין און פרעכטיג —
נאך א סטרונע איז צוריסען.

בלויז צוויי סטרונעס איהם געבליעבען,
ווען ער שפיעלען אויף די צוויי נאר:
איינע ליעבע, איינע וועה נאר,
ביז — איין סטרונע איז געבליעבען!

בלויז איין סטרונע. דאך עס שפיעלט נאך
און דער ניגון קלינגט און גילט נאך:
ביז די לעצטע הויבט אן פלאצען
און עס הילכט בלויז פויק און טאצען...

אויף יענער זייט ים

(מלחמה־ליעד)

אויף יענער זייט ים —
ווי שרעקט עס אוז שרעקט:
דאָרט שטעהען די טישען
פון לאנג נישט געדעקט.

דאָרט סקריפען די ווינטען
אוז ווארפט זיך אום —
דער מאמעס א ניגון
איז לאנג שוין דאָרט שטום.

אויף יענער זייט ים —
דער פחד ער שאלט!
אין הייזער די אויוועגט
זיי זיינען לאנג קאלט.

אוז הייבט דאָרט א העלצעל
ווער אויף ווען אין גאס,
עס ברענט ניט. עס ברענט ניט —
פון בלוט איז עס נאס!

אויף יענער זייט ים
לויכט לאמפ נישט אוז ליכט,
עס פינקלען בלויז אויגען
פון חונגערס נעזיכט...

קיין ליכט און קיין פייער
אין קיינעמס געצעלט;
אויף יענער זייט ים
פערלעשט זיך די וועלט...

אויבינע זכער

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען"
דערצעהלט די באבעם האבען אונז נאר לאנג —
די מעשה'לעך זיי זיינען לאנג, שוין לאנג פערגעסען.
דאך זעהען מיר נאך יענעם אלץ אין גאנג...

„איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען" —
(בעהאלטען ליענט דעריין א טיעפער זינן!)
ער האט געזוכט, געזוכט דעם וועג און ניט געפונען
און איז געגאנגען ווייטער, ווייטער, אלץ אהין!

און יעדער העלד פון יענע מעשה'לעך די אלטע
— נעווען איז ער א בעטלער, צי א האר —
איז ער געגאנגען און געגאנגען, און געגאנגען —
(ווי קלינגט דא טיף און שעהן דעם זוכער'ס צער!)

„איז ער געגאנגען און געגאנגען און געגאנגען!" —
מיר געהען אלע מיט מיט יענעם אלטען העלד!
וועך ס'זוכט און זוכט א פאלאץ ערגעץ אונטער העהלען
און וועך א קליינע שמיבעלע אין פעלד...

די ביבעל

(אין קריגס־צייטן)

ס׳לייגט טרויריג די ביבעל ביי מיר אויף מיין טיש,
איך שעם מיך צו געבען עם צערטליך א מיש,
אזוי ווי מיין שטייגער אין פאַריגע טעג,
וואַן מענש איז געוועזען נאָך מענש אין זיין וועג!

ס׳לייגט טרויריג די ביבעל, געבונדען אין שוואַרץ
און שענע געפיהלען — געבונדען אין הארץ...
אך, אלץ, וואָס געווען אזוי טייער און גרויס,
ווי שפל און קליין קומט עס איצטער מיר אויס!

איך עפען די ביבעל, זאל זיין וואָס ס׳וועט זיין!
אך, אפשר נעפין איך א טרייסט צו מיין פיין!
דא האבען נביאים בעגייסטערט געערדט,
מיט ליבע און האפנונג די הערצער געגלעט!

איך עפען עם אויף און זאל געהמען אן ענד!
(ניט ציטערט דערביי מיינע אריטע הענד!)
„והיה באחרית" — א „קינד מיט א שלאנג" —
א, הייליגע ווערטער, ווי לעער אייער קלאנג!

„און שווערדען פאר אקערם" — א, הער אויף, א האלט,
פערדוק אין א ווינקעל די ביבעל, בעהאלט.
דו הערסט ווי פון אבגרונד דער טייוועל ער לאכט:
מען האָט אלע אקערם פאר שווערדען געמאכט!...

די צווייטע געליעבטע

די צווייטע געליעבטע איז פונקט ווי דאס ליכט
פון דער זון אין א לאנד אין א נייעם; די שטראהלען
האליובען און צערטלען און ציהען זיך, פאלען
און קושען דיין בלאסען און דורשטיג געזיכט.

דאך געהסטו דערצערעגט ארום אין געהיים...
די היימישע זון דארט איז ווארימער, פרישער,
דער שטראל איז דארט פריינדליכער, הארציגער, זיסער,
און בענקסט אלץ צו יענער, דער ערשטער — א היים!

קרעלען

כ'זעה א מיידעל — טראָגט זי קרעלען.
הויבט זי אָן מיר שטארק געפעלען...
קרעלען האָט אויך זיי געטראָגען
און עס הויבט דאָס הארץ אָן קלאָגען.

לייבסטע! אך ווי וואָלט איך וועלען.
זעהן דיך איצט אין יענע קרעלען.
און עס רינען טרערען מיינע
גרויסע, ווי די קרעלען דיינע!...

ח ר ט ה

און וועסטו חרטה נאָך האָבען
און קומען צוריק,
דאן וועל איך מיין צאָרען בענראָבען
און נעהם אויף דאָס גליק!

איך וועל דיך ניט פאָרשען, ניט פרענען —
ס'איז אלץ, ווי א ווינד;
נאָר דו זאָלסט זיך אויך ניט דערוועגען,
מיך פאָרשען, מיין קינד.

מיר וועלען בעל־תשובות גלייך ווערען
און ווייגען זיך אויס,
און נאָט וועט אונז ביידען דערהערען —
זיין רחמים איז גרויס...

די ערשטע גראָהע האָר...

די ערשטע גראָהע האָר האָט מיך דערשראָקען:
א, מיינע האָר!
וועז היינט איז אייגע נאָר,
וועט מאָרגען, — ווינד אוז וועה, —
שוין גראָהע ווערען צוויי,
אוז איבערמאָרגען — דריי,
אוז נאָכדעם איז פערביי,
מיט מיינע שווארצע לאָקען!...

קום!

קום מיר וועלען געהן צו די לייד‌ענדע,
האָב ניט קיין מורא פאר זיי;
מענטשן דאַרט זיינען די בעסערע,
שעהן גלאנצט אין ד'אויגען דער וועה.

ס'גלאנצען דאַרט אויגען ווי שפּיגלען,
שפּיגעלט זיך אב יעדער לייד...
וועסט דאַרט צום לעבענס פערפלאנטערניש
גיכער געפינען בעשייד.

קום, מיר וועלען געהען צו די לייד‌ענדע,
אומעטיג איז סיי ווי סיי;
זוכסט דאָך דיר וועגען אלץ נייערע —
לייד‌ען — נאָר זיי זיינען נייַ!

דאָס לעבען רופט

דאָס לעבען ציהט, דאָס לעבען רופט
מיט שטימען אלערליי.
אין יעדען רוף, אין יעדער שטים
קלינגט אָפּ א פרעמדענס וועה...

דער וועג צו גליק, דער וועג צו פרייד
איז ערגעץ דאָ, געווים;
דאָך מוזסטו פרעמדענס גליק אין נאנג
צוטרעטען מיט די פים.

עס איז א שאָד דעם צווייטען'ס גליק,
דאָס גליק פון אר'מע לייט,
וועל איך מיר אויסקלייבען א וועג
פערוואַרפען, אָן א זייט...

איך וועל מיר נעהן אליין, אליין,
פון ווייטען — נאָהענט זיין;
וועל איך דערזעהן א נערטענדעל
וועל איך אין איהם אריין..

אָה, שטאָלצעם האָרץ מיינס...

(ציוט־מאָטיוו).

א שטאָלצעם האָרץ מיינס, געגוג זיך צו שעמען!
א סוף און אן ענדע!
און דאָס, וואָס דו האָסט פאר אן אמת געהאלטען
איז איצט א לעגענדע!

אזוי פיעל בעגעהרען, אזוי פיעל פערלאנגען
און נאָר נישט געקריגען.
און פון דיינע וואַרהייטען אלע איז איצטער
געבליעבען איין ליגען...

און אלע די זונען, וואָס האָבען געלויכטעט,
זיי זיינען פערגאנגען;
און אלע די שטערען, וואָס האָבען געוואונקען —
מיט וואָלקענס פערהאנגען!

און וואָס וועט דיר העלפען פערמאכען די אויגען
און וויערער זיך קליגלען? —
דו זעהסט דאָך, דער אדלער אליין איז פערבלוטיגט—
צובראכען די פליגלען!...

ביכער

די ביכער זיי בלייבען אונז אייניג,
וועז פרייגד אוז געלייעבטע פערלאזען,
וועז ווינדען פוז אייגזאמע וועלטען
אין ציטער מיט קעלט צו אונז בלאזען.

די ביכער געשריעבען אין פראזע
זיי וועלען גלייך אונזערע ברידער,
אויך שוועסטער בעקומען מיר דעמאלט,
דאס זייגען די ביכער מיט ליעדער.

ס'איז דא צווישען זיי גאר פערשיעדען,
די בריידער אוז שוועסטער — א מענגע!
א טייל זייגען הארציג אוז טרייסטענד,
א טייל מאכען פארוואורפען שטרענגע...

א טייל זייגען יוגגע, נאך קינדער,
אוז פילען דאס הארץ אז מיט גלויבען,
א טייל זייגען רייך אוז זיי שרייבען
אונז אב א ירושה דארט אויבען...

בירגער

מיר לאכען פון בירגער, געוועהנליך,
אוּן קוקען אויף זיי מיט פּעראכטען.
ווי גראָה אוּן געמיין אוּן ווי קלייניליך
דאָס לעבען ביי זיי מיר בעטראכטען.

דאָך בלאָנדזשענד ביי נאכט ווי געשפּענסטער,
אין דונקעלע אייניזאמע גאסען,
מיר קוקען אריין אין די פּענסטער
צו יענע פון וועמען מיר שפּאסען.

אין צימער לויכט פּרעהליך דאָס פייער,
א טאָכטער זיצט יונג ביי דער פּיאנע...
אוּן דו, א, דו קלוגער, דו פּרייער,
ביזט דעמאָלט די בירגער מקנא.

צום אלטען יאָהר.

פערנאנגענער יאָהר, נעהם דאָס פּעקעל,
די בלוטיגע קלייַדער נעהם צו:
שוין גרייט איז די פּוהר מיט'ן גלעקעל
און פּאָהר שוין, און לאָז אונז צו רוה.

וויַלסט זאָגען וואָס, וויַלסט זיך געזעגענען,
מען דאַרף ניט... מיר קענען דיך גוט...
און וועסטו דאָס ניי יאָהר בעגעגענען —
נעהם לינקס! ניט פּערשפּריץ איהם מיט בלוט!...

דאָס „שטוב מיידעל"

(פראגמענט פון א פּאָעמע)

פון פינף געריכטען איז דער מיטאָג,
ניט רעכענענדיג קאָמפּאָט צו לעצט —
און עסט איהר אָפּ, דאן בלייבט איהר זיצען
און געגעצט אוים: וואָס טהוט מען יעצט?

דאָס מיידעל נעהמט פון טיש ארונטער,
זי איז דאָס שעהנסטע אין אייער הויז:
צוויי אויגען שווארצע, האָר ווי סאָמעט
און בענקשאפט קוקט פון איהר אַרויס...

זי בענקט אהיים צו טאטען, מאמען,
די בענקשאפט פיהלט זי שטארק און טיף,
און וועז איהר חראָפּעט נאָכ'ן מיטאָג
דאן זיצט זי שטיל און שרייבט א בריף.

איך קום אמאָל צו אייך, בעזוכען,
איך שמייכעל צו; וואָס קען מען טהאָן?...
איך פרעג מיך נאָך אויך אייערע קינדער,
וואָס גיהען מיר די קינדער אָן?

איהר נעהמט מיך צו גאר גוט און פרײַנדליך.
און פרעגט מיך אלץ: וואס ווײל איך נאר?
איך ווײל דאס זיסע לעבע מיידעל —
בעפרייען זי פון שווערען יאך.

אין דער רוישענדער גאס

1.

א מענש איז געגאנגען אין רוישענדער גאס
און טרערען זיי זיינען גערונען
און טרערען זיי זיינען געפלאסען:
פאר וואס? אך, צי האט ער די פרייד נישט פערגונען,
צי האט איהם פערדראסען
די פרייד פון די מענשען? צי טראגט ער דען האס?..
אך, וואס איז דער מעהר
מיט דעם ארימענ׳ס טרער?...

אך נייז, ניט דערפאר זיינע טרערען—פערקעהרט!
עס איז עפים אנדערש די סיבה!
אך זאלען די מענשען דא פרעהלאך זיך הולייען—
ער טראגט צו זיי אלעמען ליעבע
און האט נישט צו וועמען זיך טולייען!
ער בלאנדזשעט ארום שטילערהייט,
זיין טרער איהם בענליט!

דאָס הייזעלע

ס׳איז געווען א הייזעלע
נידעריג און קליין;
דאָך פערמאָגט דאָס הייזעלע
הא אזוי פיעל חן.

ס׳האָט געדאכט זיך, או עס לעבט,
רעדען אויך געקאָנט...
נאָר געשווייגען אלע מאָל,
קיין זאָך ניט געמאָהנט!

ס׳דאַרף א הוט דאָס הייזעלע:
ס׳דאַרף א נייעם דאָך,
ווייסט עס אָבער, ס׳איז ניטא
שווייגט עס, ווי קיין זאָך!

גיעסט דער רעגען, לוידט עס שטיל,
ס׳הייזעלע איז קלוג...
שטעלט מען אויפ׳ן בוידעם אָן
עמערס, טעפּ געגוג...

אויך די פענסטערלעך צום גאס,
פונקט ווי אויגען צוויי,
קוקען אלט און מאנכע שויב
פעהלט שוין לאנג אין זיי;

שויבען פעהלען אזן עס דאכט,
ס׳הייזעלע איז בלינד,
קלעפט מען מיט פאפיער זיי אויס,
שפיעלט מיט זיי דער ווינד.

שוואך איז אויך א מאנכע וואנד,
שוואך איז אויך דער גרונד,
שיט מען זיי מיט פריזבעם אזן,
ווערט׳ס צוריק נעזונד.

אזן עס לאכט דאס שטיבעלע,
וויים פון עלטער ניט,
אזן פון שטארבען טראכט עס ניט —
שטארבען — נאט בעהיט!

פריהלינג קומט — דאס הייזעלע
ווערט ווי יונג צוריק;
ס׳קומט א פויגעל פון דער וויים,
פייפט: טשיריק, טשיריק!

אזן דאס הייזעלע עס קוועלט,
נעהמט איהם פרייגדליך אויף —
אויפ׳ן דעכעל אויפ׳ן שפיץ
זעצט ער זיך ארויף...

אזן ער זינגט איהר ליעדעלעך
פון דער וויטער וועלט
אזן דאס הייזעלע הערט אויס
אזן דאס הייזעל קוועלט...

אין די קינדער-יאָהרען...

אין די קינדער־יאָהרען מיינע
האָב איך קשיות פיעל געהאַט,
פיעל נעווועזען איז פערבאָרגען,
פיעל פערהויעלען און ניט גלאַט.

נאָר נישט לאַנג זיך אָבגענעבען,
נישט נענישטערט זיך צופיעל;
שוועכסטע קשיות האָט פערענטפערט
מיר דער לייכטער קינדער־שפּיעל.

אויפ'ן הימעל יאָגען וואָלקען,
קלייַנע וואָלקענדלעך, ווי שניי,
אָך, ווער זייַנען זיי, פון וואַנען —
און וואוהין פּאָרט געהען זיי ?

2.

און עם הויבט מיך און עם טראָגט מיך
און איך בין שוין ווייט פון דר׳ערד.
נאָר אָט פאקט מיך א חבר יאשקע
און איך בין שוין גלייך זיין פערד:

און מיר יאָגען זיך און ציהען
ביז אין געסל ווייט אראָב,
ביז׳ן אלטען, ביז בית־עולם —
און מיט קשיות — פול מיין קאָפּ:

אך, די אלע, אלע קברים
אזוי אָנגעזעעט און פיעל!...
און מיר בלייבען ווי דערשראָקען,
און די הערצער שטעהען שטיל...

אך, ווער זיינען אלע טויטע? —
ס׳כאפט מיך אָן א שרעק און וועה:
וועלען טאקע פון די קברים
תחית המתים אויפשטעהן זיי?

חבר יאשקע! נעהם די לייצעס,
נאמיר לויפען ביז'ן וואלד;
און איך בין צוריק א פערדעל
און פערענטפערט ווערט אלץ באלד.

פריהלינג אין קריעג.

שוין נעלאזען אלע טייכען
האבען דארט אין לאנד פון וועה.
וואס זשע טראגען דארט די טייכען
מיט א האסטיגען נעשרעה.

שוין נעעפענט אלע טייכען,
פריהלינג איז שוין דארט נעווייס,
וואס זשע ברענגען זיי די מענשען
פון די נאהנטסטע א נערים?

העי, נעלאזען אלע טייכען
האבען דארט אין בלוטיג לאנד:
פון רעם שטורעמדיגען וואסער
שטארט ארויס א פוס, א האנד.

אלטע טאטעס, אלטע מאמעס
נעהט ארויס אוז ווארפט א בליק:
ס'האבען אייך די פריהלינגס־טייכען
אבגעבראכט די זיהן צוריק...

*
* *

אין מיין הארצען זינגט א ליעד
נאר פון צייטען לאנגע:
טענער שווערע, טענער באנגע —
הערען סען זיי קיינער ניט!

ווען איך וואלט עס אויסגעזונגען, —
אלע, אלע זאלען הערען.
וואלט די וועלט מיט וועה דורכגעדרונגען
און איך וואלט — געגעזען ווערען...

טרוימערייי

איך בענק נאָך אביסעלע שעהנהייט
איך וואנדער און זוך זי ארום;
נעשטאַרבען, פערדאַרבען די שעהנהייט —
אַך מיאוס און טריעב אומעטום!

נון, וועל איך א בורא זעלבסט ווערען,
און שאַף מיר די שעהנהייט אליין.
פון ווערטער בעשאַף איך בת־מלכות,
מיט פנימער — צארט, מלא־חן.

בת־מלכות, נאָר פיעלע בת־מלכות,
און אויגען זיי זאַלען זיין בלוי,
און ליפען זיי זאַלען זיין ראָזע,
און פרישע, ווי בלומען נאָך טוי...

איך לאָז זיי ניט שטעהן אין מיין צימער,
מיין צימער איז אַרים און קליין!
איך בוי פאר זיי אויס גלייך א פאלאַץ,
די וועלט פון געשליפענעם שטיין.

און שפיגלען, געשליפענע שפיגלען,
בעהענג איך די וועלט אלע פיער,
און וואו איך וועל וועלדען די בליקען —
א בת־מלכה שמייכעלט צו מיר.

און אויסבעטען וועל איך די דילען
מיט טעפיכען, אוש פון אריענט,
און בעט די בת־מלכות זיך זעצען
און איך — אין דער מיט, אננעלעהנט.

און היים זיי די האר גלייך צעגעהמען,
די האר אזוי גאלדיג, געדיכט,
און וועל מיך אין לאקענס פערוויקלען,
פערבארגען פון וועלט מיין געזיכט...

*
* *

אין בין ניט קיין אלטינקער מלה,
דאך וואלט איך, ווי דור המלך,
געוואלט אויך א תהילים׳ל שרייבען,
פאר שפעטערע דורות זאל בלייבען...

און פיעלע בעטריעבטע געמיטער
מיט הייליגע אנגסטען און ציטער —
זיי זאלען עס זינגען, די הארציגע טענער,
און ווערען גע׳לייטערט און שענער...

*
* *

דו פרעגסט, וואס איך מאך?
ביטער און שלעכט!
טריב, איינזאם די נעכט,
און טריבע די טעג, וועז איך וואך..

ס'איז לויטער פערדראסיג און לייד,
און בענקשאפט און צער — —
און בין נאך אלץ נאר
און גלויב נאך און זוך נאך די פרייד!

*
* *

זיי זיינען ניט ווערט, וואס איך האָב זיי געליעבט —
איך האָב זיי געליעבט אזוי שען;
זיי האָבען געגארט מיך און האָבען בעטריעבט
און נאָכדעם געלאָזט מיך אליין.

נו, בין איך איצט קליגער — איך יאָג ניט נאָך זיי,
איך קען, וועז איך וויל נאָר, זיין הארט;
וואס שרייסטו, מיין הארץ, וואס טוט וויערער דיר וועה?
דו ווילסט דען צוריק זיין געגארט?...

*
* *

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען,
און שלייכט אזוי ווייך, אזוי צארט,
פונקט וואלט ער דאס ערשטע מאל קומען,
פונקט האט ער נאך קיינמאל גענארט...

נו, שלום־עליכם, דו שליח
פון זון און פון שטראלען און ליכט!
א, זיי זיך, מיין ליעבער, מטריח,
ענטפלעק מיר דיין וואהרען געזיכט...

* * *

איך האָב דיך נענומען צו ליעבען
אין ווינטער אין קאַלטען אין טריעבען;
נעדענקסטו די ערשטע טעג, זיי?
נעבליהט האָט די ליעבע אין שנעע!

נעהאָפט, אז דער ווינטער וועט ציהען
און בוימער און גראָז וועלען בליהען...
און ווי איך האָב פריהלינג דערוואַרט
אזוי האָט די ליעבע פערדאַרט..

ס׳דאכט מיר...

ס׳דאכט מיר ס׳עפענט זיך די טהיר
און מיין ליעבסטע געהט אריין,
און איך ווארף מיר גלייך צו איהר:
ביזט געקומען, קינד דו מיין!

און די קליינע שטעהט פערשעמט
ווי א גרויסער, שווערער חטא
און זי מורמלט שטיל, געקלעמט:
זאג מיר, אפשר איז שוין שפעט...

ניין, מיין גוטע, שפעט איז ניט
כ׳האב ווי פריהער דיר נאך האלד,
דען די ליעבע אייביג בליהט
און איז אייביג דיין, ווי נאלד...

דאָס צווייגעלע

(פון רוסיש)

אח, דו, ליעבע צווייגעלע,
וואו דען וויליסטו שווימען?
היט זיך פאר'ן בייזען ים —
וועסט אויף איהם אומקומען.

ס'וועלען דיך די פאליעס וויט
וואַרפען אהן ערבארמען,
ווי מען וואַרפט דאָ אויף דער ערד
דעם עלענדען און אָרעמען.

ס'וועט קיין ראנגלען העלפען דאָ,
ביזט אלץ אין סכנות,
שווימ־זשע, צווייגעל, וויטער ניט,
האָב אויף זיך רחמנות.

— אָ, צו וואָס דאָס שוינען זיך,
כ'בין סיי ווי פערלאָרען:
אָבגערישען פון מיין בוים
בין איך לאנג געוואָרען.

איצטער מעג מיך יעדער וועל
וואַרפען הויך און ניעדער,
צוצואוואקסען צו מיין בוים
קען איך שוין ניט וויעדער.

דער פרייער

קיינמאל שרעקט איהם ניט דער מאָרגען,
נאָר דער היינט איז זיינער,
זיינע פריידען, זיינע זאָרגען
זענען העלער, פיינער.

פון א לעבען א געוויטען
לויפט ער ווי פון פייער,
וועלען ווינדען חאָטש איהם טוידטען, —
שטארבט ער דאָך א פרייער!...

א פאלקס צוג...

א, ציה זיך, ציה זיך ארום־פאלק,
א, ציה זיך ווייט אוז לאנג:
וועק אויף אין גאס די טויבע לייט
מיט ליערער אוז געזאנג.
געה דורך די גאס, געה דורך דעם מארק,
בעווייז ווי אמימקייט איז שטארק!

א, ציה זיך, ציה זיך, ארום־פאלק
אוז זינג אוז קלינג אוז רוף!
פוז פיעלע שוואכע, מיעדע לייט
ווערט א י י ן געזונטער גוף!
א גוף וואס קעמפט מיט נייעם קראפט
אוז נייע לעבענסוועגען שאפט...

א, ציה זיך, ציה זיך ארום־פאלק,
דיין צאַרעז־ליעד הויב אן.
דאס ליעד, וואס האט געדרימעלט שטיל
פוז לאנגע יאהרען אן.
זינג אויס דיין וועה, זינג אויס דיין האס
אוז זאל דערמאנען זיך די גאס...

די לעבענס-האפטע

(פון'ם דייטשען)

אונזער הארץ איז ווי א הארפע,
ווי א הארף מיט סטרונעם צוויי,
אויף איין סטרונע טאנצט די שמחה,
אויף דער צווייטער וויינט די ווייה...

און דעם מזל'ס פינגער שפיעלען
אויף דער הארף די אייב'גע קלאנגען,
היינט א פרעהלעך האכצייט-ליעדעל,
מארגען שטילע גרוב-געזאנגען.

אידעאלען

עס הענגט די שענסטע פרוכט אן בוים
און ווינקט דיר שמייכלענד צו,
דו שטרעבסט צום פרוכט, דאך שטענדיג איז
דער בוים מעהר הויך ווי דו.

און דאך דו שטרעבסט און שטרעבסט נאר לאנג,
ביז וואן דו ווערסט שוין מאט,
דאן פאלען וועט פיעלייכט אויף דיר
פון בוים א ווילקעם בלאט...

ציט ליעדער.

1896—1901

עס גיעבען אין לעבען...

עס גיעבען אין לעבען
אפט פינסטערע טעג:
דו שלעפסט זיך אוו בלאנושעסט
און ווייסט ניט קיין ווע.

בעגעגענסט בעקענטע,
זיי העבען די היט, —
דיין צער אויסצורעדען
דאך קענסטו זיי ניט;

עס ציהען זיך גאסען
און הייזער אהן שיעור, —
און ווייסט ניט ווא זאלסטו
אויפמאכען א טהיר.

אט שטעלסטו זיך נידער,
דו קלינגסט, דאכט זיך, אן,
נאר באלד אבער פרענסט דו:
וואס וועסט דו דא טהאן?...

און פיהלסט זיך ווי איבריג,
און בלאנדזשעסט ארום,
א וועהטיג א טיעפער
אין הארצען נאגט שטום.

דאן לייקענסטו צצרניג
אין לעבען, אין גליק;
דיר פליהט דורך אין מח
א טייך און א בריק...

און לאזט זיך נעהן גיכער, —
עס טרייבט דיך דער שרעק:
עס שרעקט דיך דאס לעבען,
עס שרעקט דיך זיין ברעג...

צו א געפאלענע פרוי

פייכטע, מאטע, מיעדע אויגען,
בלייכע באקען — אויסגעצויגען,
דאַרע איינגעפאלענע ברוסטען
מיט א הייזעריגען הוסטען — —
אויף וואָס טויגסטו יעצט דער וועלט?

שוין פערוועלקט די שהנע גליעדער,
און די ליעבע גוטע ברידער
וועלען שוין צו דיר ניט קומען, —
יונגע בלומען, פרישע בלומען
קרינט מען קויפען היינט פאר גאלד!

*
* *

מענשען האבען טיעפע הערצער,
אין די הערצער ליענען פיעל
שעהנע, עהרליכע גערעדענקען,
ריינעם, ליכטיגעם געפיהל.

נאר עם קען א הארץ ניט ערפרן
און עם מאטערט זיך און קוועלט, —
און דאם שעהנסטע, און דאם בעסטע
בלייבען סודות פאר דער וועלט.

* *
*

איך זינג מיינע לידער אין דונקעלער נאכט, —
עס האָט מיך א קראפט א געהיימע ערוואכט...
מען שלאָפט!.. און צו קאָפענס ליגט שמאטעס א פאק.
דער זייגער קלאפט רוהיג טיק־טאק און טיק־טאק...
איך צהל יעדע שטונדע פון זייגער, וואס שלאָגט
און קוקט אונגעדולדיג אין פענסטער, צי ס׳טאָגט.
איך זעה די לבנה, דאָס נעלע געזיכט,
ווי טרויעריג לייכט זי, ווי קארג איז איהר ליכט!...
מיר דאכט זיך זי ראָט מיר: נעה לעג זיך און שלאָף,
דער קאָפ אין דעם קישען און חלום אהן סוף!...
דאָך וויים איך, אז הינטער׳ן פינסטערן וואלד
בעוועגט זיך די זונן שוין, זי קומט אהער באלד!

* *
*

איך וואלט אויפ'ן ליכטיגען טאג, וואס וועט קומען
מיט גאלדענע שטראהלען, מיט בליטהען און בלומען:
מיט פרישערע לופטען, אין וועלכע ס'וועט קלינגען
די פרעהליכע ליעדער פון פאלק, וואס וועט זינגען:
די פרעהליכע ליעדער, וואס וועט ניט בענליטען
קיין זיפצען, קיין קרעכצען, קיין קלינגען פון קייטען...

* * *

די לופט איז מיר ענג אין מיין צימער
און פינסטער פון לעמפּעל דאָס ליכט,
און פינסטערע שאָטעז בעפאלען
און הילעז אין שווארצם מיין נעזיכט.
איך קוק אויף די וועגד פון מיין צימער —
עס בלאָנזשעט מיין בליק אויף זיי אום;
וואָס זעה איך? נאָר שאטענס און שאָטענס
און שטיל איז אזוי אלץ און שטום.
עס מעהרען זיך שאָטענס און שפרינגען
און שטיל איז עס הערט זיך קיין קלאנג;
אין הארצען נאָר הער איך א זינגען,
א טרויריג־נעצויגען נעזאנג.
דאָס זינגט דאָרט מיין יוגענד און קלאָגט זיך:
פערטראָגען קען זי שוין נישט מעהר!
עס ציהט מיך צו ליכט און צו פרייהייט
און דאָ — אזוי דונקעל און שוואר!...

* *
*

גען אויף מיין פערלאשענער שטערען
פון אלטע פערגאנגענע טעג:
איך גען און איך פאל אין דער פינסטער —
בעלייכט מיר מיין זומפיגען וועג.
עס יאגען מיך פינסטערע שאטען
און שרעקען מיין זעעל אין מיין לייב:
גען־אויף, דו פערלאשענער שטערען,
די פינסטערע שאטען פערטרייב!
מיין ליעבע און האפנונג און גלויבען
בעשטראהל מיר, בעלייכט מיר צוריק...
'גען־אויף, מיין פערלאשענער שטערען,
ערוואך, מיין פערלארענעס גליק!

אין קישען

אין קישען בעהאלט איך מיין פנים,
איך נורע זיך איין טיף און וויין;
דער אייגציגער פרייגד אין מיין לעבען
איז מיר נאר דאס קישען אליין.

געפליקט האט די פערערען זייגע
מיין שוועסטער ביז שפעט אין דער נאכט, —
געפליקט מיט א הארץ א צופליקטען
אין אומעט און עלענד פערשמאכט,

וואו איז יעצט די שוועסטער פערוואַרפען,
וואו איז זי? ווער וויסט וואס זי מאכט!
דערפאר איז מיר טהייער דאס קישען,
פייכט מאך איך עס שטענדיג ביי נאכט!...

* *
*

פיעל פינסטערע נעכט האָב איך ליעדער געשריבען
און רייטען, ווי גאָלד און ווי פּערל געקליבען.
זיי האָבען געלויכטען אין פינסטערער נאכט
און האָבען מיין לעבען נישט ליכטיג געמאכט !...

דער נאכט-וועכטער

שפעט. די נאכט איז קאלט און פינסטער,
טרויעריג און נאס;
אין די הייזער רוהען אלע —
טויט און שטום אין גאס.

עלענד שלעפט זיך נאר דער וועכטער
אויף דער גאס ארום;
אין די שטילע הייזער קוקט ער
וועהמוטיג און שטום.

דאָרט אין ווייכען, וואַרעם־בעטעל
שלאָפט זיך אזוי גוט;
אוי, ווי וואָלטען זיינע ביינער
דאָרט זיך אויסגערוהט!

און ער קלאָגט זיך פאר'ן הימעל:
זעה׳ מיין טרויער צו:
איך אליין האָב נאָר נישט, — הויט איך
פרעמדענס גליק און רוה!...

* *
*

ס׳בערויבען מיך מענשען, ווי קלוגע, ווי שלעכטע, —
עס איז מיר דאָס לעבען פערשטערט!
נערויבט האָבען קלוגע מיין גליק דאָרט אין הימעל,
די שלעכטע — מיין גליק אויף דער ערד!...

דאָס נייע ליעבע ליעד

—„וואָס וועלען מיר טהון אין די שפּעטערע טעג,
וואָס וועלען מיר טרינקען און עסען!"
—א, ליעבסטע, גיט פּלאָג מיט דיין פּראָגע מיך איצט,
איך בעט דיך, דו זאָלסט זי פערגעסען.

עס האָט מיר געזונגען מיין באָבע א ליער,
דאָרט ווייניט א גאָלדענע בעט:
„אוי, לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָ,
כ'וועל ארבייטען, וואשען חאָטש גרעט!

אוי לאָמיר, מיין ליעבסטער, ענטלויפען פון דאָ,
גרינג וועל איך פערטראָגען מיין פּיין:
כ'וועל ארבייטען שווער, און וועל שלאָפען אויף שטרוי —
צוזאמען מיט דיר נאָר צו זיין"! —

עס שמייכעלט מיין ליעבסטע: דיין ליעדעל איז אַלט,
די באָבע זי איז שוין לאָנג טויט,
און איך בין נאָך יונג, און איך לעב, און איך זינג
א ליער פון דער ליעבע אַהן נויט!...

דער צוג

איך זיץ אליין, די נאכט איז שפעט —
עס קלעמט דאָס הארץ און דריקט מיר שוועד,
ארום איז שטיל, נאָר פון דער וויים
פייפט אוים דער צוג, איך זיץ אוין הער.

טרו—טרו—טרו—טרו! — ער רופט, ער רופט
מיין אלט בעקאנטער, ליעבער צוג,
טרו—טרו—טרו—טרו! — וואָס זיצסטו דאָ,
וואָס לויידסטו דאָ? געגוג, געגוג!

טרו—טרו—טרו—טרו—דו ביזט נאָך יונג,
דו ביזט נאָך יונג, געזונד אוין פריי!
טרו—טרו—טרו—טרו! געגוג די רוה!
טרו—טרו!... קום, וואנדער אויף דאָס ניי!...

איך וויים א הויז

כ'וויים א הויז—דאָרט פייפט דער דלות
און אין קוימען ווייניט דער וויינד,
און עס שמאכט און מאנגעלט דאָרטען
ס'גרויסע, ארעמע געזינד.

שווארצע, פינסטערע געשטאלטען —
אויף די באקען בלויז א הויט;
און עם הערט זיך פון די קינדער
ביז אין הימעל קולות: ברויט!

און א שכור איז דער טאטע
פון די קינדער ער ענטלויפט,
לעדיג געהט ער אין די גאסען
און ער פרעסט נאָר און ער זויפט!

און עס זיצט די שוואכע מאמע,
א דערשלאָגענע אהן מוטה,
און זי שרעקט די קינדער: שטילער!
ס'נעהט דער טאטע מיט דער רוט!

די אָרימע כלה

עס שלאָפען אין קליינינקען שטיבעלע אלע,
עס וואכט נאָר די עלטערע טאָכטער — די כלה.
די חתונה דארף ביי איהר זיין גאָר אין ניכען
און האָט נאָך נישט פערטיג געמאכט איהרע ציכען.
עס לויפט דורכען לייוענד די נאָדעל געשווינד,
געדאנקען זיי יאָגען אין קאָפ, ווי א ווינד:

ווי שווער איז דאָס בעטגעוואנט מיר אָנגעקומען!
עס האָט מיר מיין רוה און מיין שלאָף צוגענומען;
די פערערען גאנצענע נעכט פלעג איך פליקען —
ווער ווייסט נאָך דעם מזל, ווער וויים נאָך די גליקען?
געשאפט יעדעם קישען מיט שוויים און מיט בלוט, —
ווען איך אויף זיי קאָנען האָטש ליגען בערוהט?

אח, ווער איז מיין זווג? צי קען איך איהם גלויבען?
צי וועט ער דעם שלאָף ביי דער נאכט מיר ניט רויבען?
ווען איך ניט די קישען מיט טהערערען בענעצען
און אפשר אמאל גאָר אויף ברויט זיי פערזעטצען? —
פערזעטצען, ווי ס'טרעפט אפט ביי אונזערע לייט,
ווי ס'טרעפט מיט מיין מאמען אין ביטערער צייט?!

דער האַנדלער

(אַ וואַרשעווער ליעד).

אויסגעטהאַן פון זיך די שאנד. —
מיט א זעקעל אין דער האנד,
געהט ער אום פון הויף צו הויף,
הייבט די אויגען אלץ ארויף:
און ווי טרויעריג ער זינגט —
איבער'ן גאנצען הויף עס קלינגט:
האנדעל—האַנדעל!
זאַגט, — ווער זענט איהר, ליעבער איד.
וואַס פערצעהלט מיר אייער ליעד?
„כ'וואוין דאַרט אויף דער סמאַטשע נאַס,
אין א קעלער — פייכט און נאס,
מיט א גרויס געזינד!
זומער קומט דאַרט נישט אריין
פון דער ליעבער זונן קיין שיין,
ווינטער — בלאַזט דער ווינד.
כ'גאה מיין גאנצען לעבען אום,
מ'הערט פון מיר נאר, וואו איך קום:
האנדעל—האַנדעל!
אוי, איך האָב נאָך ווערטער פיעל,
דאָך איך טראָג זיי אין דער שטיל —
קיינער דארף זיי ניט!

ווען איך קום אהיים ביי נאכט
אַבגעמאטערט און פערשמאכט,
שיט איך זיי און שיט...

עט, וואָס האָב איך זיך פערגעטן...
האָט איהר נישט אן אלטע בעט,
אלטע הויזען, אלטע שיך?
וואָס איהר ווילט נאָר האנדעל איך —
האנדעל, האנדעל!

* *
*

איך קוק אויף די בערג אויף די הויכע,
וואס שטעהען, ווי העלדען אליין;
א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה:
ווי בין איך ענטקעגען זיי קליין!

א וועהמוט נעהמט דורך מיין נשמה —
עס לויפט דאך א וואך נאך א וואך:
ווי קליין נאר, וועט זיין יענעם בערגעל,
וואס וועט מיך פערדעקען דערנאך!...

אין אַ גרויסער שטאָדט

איך קען מיר אין ערגעץ
קיין רוה נישט געפינען:
עס קלאפען די רעדער,
עס רוישען מאשינען.

פון טויזענד פאבריקען
דער רויך און די פּארע
פערשטעלען דעם הימל,
פערציהען מיט חמארע.

איך הער נאָר א טומל
פון האנדלען פון דינגען, —
וואו זאל איך מיר זעטצען
מיין ליעד פאר אייך זינגען?

מיין ליעד פון דער ליעבע,
פון רוה און נחמה,
וואָס ליענט טיפּ בעהאלטען,
אין הארץ, אין נשמה!?...

צום ווינד

אוי, וואָס קענסטו זיך ניט שטילען,
ווילדער ווינד?
וועמעס זיפצען, וועמעס קרעכצען
טראָגסטו צינד?

צי דו האָסט געוואמלט אלע
זיפצען פון דער וועלט,
אוּן דו ווילסט זיי טראָגען, ברענגען
ביז צו גאָט'ס געצעלט?

אוּן דו ווילסט איהם דאָרטען וועקען,
שטערען איהם זיין רוה,
נאָר די שווארצע דיקע וואָלקען
לאָזען דיך נישט צו?

אוּן עס ברענט דיין ווילדער צאָרען
פאר וואָס האָט
פעסט פערשלאָסען זיך אין הימעל
אונזער גאָט?!...

די שטערען

איך קוק אויפ'ן הימעל ביי נאכט
מיט צעהנדליגער פראגען אין בליק:
די שטערענדליך פינקלען און לאכען,
און ענטפערען אָב מיר צוריק:

וואָס פאַרשטייט, דו נאריישער מענש?
וואָס איז אזוי שווער צו פערשטעהן!
מיר האָבען געלויכטען אזוי
נאָך אייבער דו ביזט דאָ געווען.

און ביזטו געקומען, איז וואָס!
מיר לייכטען, וואָס מאכט עס אונז אויס!
מיר ווייסען דיין לעבען איז קורץ —
עס לעשט, ווי א ליכטעל זיך אויס!

און אז דו וועסט שטאַרבען, אויך דאן
מיר ווועלען אלץ לייכטען, ווי פריהר,
און לייכטען אלץ רוהיג און קאלט.
און גאָר נישט געדענקען אָן דיר! —

* *
*

כ׳הער עם זאָגען
לייט און קלאָגען:
„אָח, די אבגעלעבטע טעג,
זיי פערשווינדען
מיט די ווינדען,
און ניטאָ צו זיי קיין וועג!...

מיינע אלטע
טעג די קאלטע
לעבען אלע, כ׳זעה זיי דאָך,
און זיי ווינקען,
און זיי הינקען,
און זיי שלעפען זיך מיר נאָך...

* *
*

כ'וויל נעמען פון לעבען
דאָס אלץ, וואָס עס האָט:
זיין רוהם און זיין כבוד,
זיין שאנד און זיין שפּאָט;
די ליידען פון טויפעל,
דעם נחת — פון גאָט!...

* * *

איך וויל עס זאָל ריהרען
בעשטענדיג מיין ברוסט
פון העכסטע נעפיהלען,
ביז נידריגסטער לוסט!

ניט פרעג מיך קיין מיינונג,
דו נאָר, אויף דער וועלט!
וואו לעבען בעוועגט זיך
אָט דאָרט מיר נעפעלט!...

אָח, לעבען, אָח לעבען,
וויי האָב איך דיך ליעב!
און אלץ וואָס דו האָסט נאָר
איך נעהם ביי דיר, גיעב!...

אין וואַלד!

קום אין וואַלד, מיין ליעבער פרייַנד,
וואו עס סוד'ען זיך די בלעטער;
וואו עס אָטהעמט פריי די ברוסט,
וואו ערקווויקענד איז דער וועטער.

קום, מיין פרייַנד! פון שטאָדט ענטלויף,
פון געריידער, פון געטימל;
דאָרט אין וואַלד איז גרין די ערד,
גרין די ערד און בלאָה דער הימל.

קום אין וואַלד, מיין אַרמער פרייַנד,
וועסט פערגעסען אנגסט און לייַדן;
הערצן וועסטו דאָרט קיין פאַלש:
נור פון נאָט די פייגל רעדן.

קום מיין פרייַנד! דו ביזט דאָך קראַנק:
מענשען האָבן דיך דערעסן;
דאָרטן וועסט דו זיי ניט זעהן,
און דו וועסט דיין זאָרג פערגעסן!

הערבסט

דער הימעל איז פינסטער, די ערד זי איז וויסט,
א רעגענדיגע קאלטינקע טראפעליך גיעסט.
אין לופט, דאכט זיך, העננט דאָרט א שווארצע קאטעדרע,
ס׳לעזט עמיץ א לעקציע אויף „בראשית" דער סדרא.

ווי מאכטלאָז, ווי פויל און ווי קאלט איז זיין לעזען:
„אזוי איז די וועלט פון אמאל נאך געוועזען:
נור תהו ובהו, און לעדיג און וויסט!" — —
א רעגענדיגע קאלטינקע טראפעליך גיעסט...

* *
*

מיין פאלק, איך האב דיין שווערען מוט:
איך וואנדער זעלבסט, ווי דו, ארום,
איך לייד, ווי דו, אויך לייד און שאנדע
און ווער פערפינסטערט, וואו איך קום!

דאך ביזטו גליקליכער — דיין גלויבען
בעלייכטעט דיר דיין פינסטערן וועג,
און לאנגזאם געהסטו און געדולדיג
וועסטו ווען קומען צו א ברעג.

איך האב שוין אבער אלץ פערלאָרען!
— מיין פאלק! ניט רעכען מיר די זינד —
איך זעה נאָר שווארצע וואלקען יאָגען,
איך חער נאָר, ווי עס ווייגט דער ווינד!...

* * *

נישט אלץ האָב איך אייך אויסגעזאָגט
אין ליעד, אויף דעם פאפּיער —
אוי, וואונדען פיעל פערבאָרגענע,
זיי ליגען נאָך אין מיר.

זיי זיינען סודות שרעקליכע,
כ'האָב אייך זיי נישט געטרויט;
זיי זענען פינסטער, ווי די נאכט,
און גרויזאם, ווי דער טויט.

א, שטארבען וועלען זיי מיט מיר,
איך וועל זיי נעהמען מיט —
און זאָל אפילו פרעגען גאָט,
איהם זאָגען וועל איך ניט!...

* *
*

איך בין קיינמאל סענטימענטאל,
איך בין א זוהן פון וואך,
ענטציקט מיך ניט פון זונן־פערגאנג,
און זעלבע זאכען נאך.
און דער לבנה'ס געלבען שיין
פערטרוי איך ניט מיין הארצענס־פיין.

איך האב קיין גאט צו קניה'ן פאר איהם,
דער הימעל איז מיר לעער,
און גיעט דאס הארץ אמאל א קלעם, —
דאס אויג איז אהן א טרער.
איך בין א זוהן פון וואך און שטרענג:
קיין דומע שטיק, וועז ס'וועלט מיר ענג!

איך בין אן ארמער מענש פון וואך,
און דאך, מיין פיעל גלויבטע, דאך:
כ'גענפין א שטיקעלע פאפיער
נעשריבען לאנג פון דיר צו מיר
און קען אויף אויסוועניג שוין לאנג —
ווי ווערט מיר יומטוב'דיג און באנג!
און דאס נעשריפט צום הארץ איך דריק
און בענק און וויין פאר וועה און גליק!

*
* *

דאָס שעהנסטע ליעד־נעזאנג,
די שעהנסטע מעלאָדיען,
ניט זינג ביי׳ם בליהען,
נאָר זינג ביים אונטערגאנג.

דאָס בליהען, פרייגד, איז שעהן,
עס זינגט אוז קלינגט אליין!
דער אונטערגאנג איז וועה און מיד —
פערזינג, פערקלינג עס מיט א ליעד!

אינהאַלט.

ערשטער טייל:

אין מיטען וועג.

אין מיטען וועג — — — — — — — — 7
דער פערלאַרענער גלויבען — — — — — — 8
הערבסט נעדאנקען — — — — — — — 11
וועך ? — — — — — — — — 12
ווי שטיל — — — — — — — — — 13
א ראט — — — — — — — — — 14
פלוצלונג ווערט דיר אומעטיג — — — — — 15
דריי צייטען — — — — — — — — 16
לעבענס - אנגסט — — — — — — — 17
צווייערליי צער — — — — — — — 18
דאס פערשפעטיגטע ליעד — — — — — — 19
עס איז געווען... — — — — — — — 20
א ווייטער גליק — — — — — — — 21
פרייד און טרויער — — — — — — — 22
אויפ'ן ים — — — — — — — — 24
אויפ'ן וואסער — — — — — — — 28
דער ניגון — — — — — — — — 29
וועמען ? — — — — — — — — 30
א טראַפען... — — — — — — — — 31
קענסטו ? — — — — — — — — 32
מיין בעט — — — — — — — — 33
אין קאַפע — — — — — — — — 34
צו מיין גליק — — — — — — — — 36

דער בוים ביים פענסטער — — — — — — 37
איף האב אין לעבען... — — — — — — 38

צווייטער טייל:

פון אייגענעם קוואל.

אני מאמין — — — — — — — 43
אויף א פערד א ווייסען — — — — — — 44
דער אויוועז — — — — — — — 45
ביים גרעניץ — — — — — — — 47
צווישען מויערען... — — — — — — 48
יענע... — — — — — — — 50
אין דער היים — — — — — — — 51
היימישע טעכטער — — — — — — 52
צו א שולמית — — — — — — — 53
אין מינוטען ווייסטע... — — — — — — 54
דער ערוואַרטעטער טאַג — — — — — — 55
דער טויט פון נביא — — — — — — 56
דער פרעמדער — — — — — — — 58
דוד'ס פידעל — — — — — — — 59

דריטער טייל:

ביבלישע מאַטייוון.

אין טאל — — — — — — — 63
אויף די בערג — — — — — — — 65
די בלוטיגע שטאַדט — — — — — — 66
פון ירמיה — — — — — — — 67

פון קהלת — — — — — — — — — 69
הוי החוקקים — — — — — — — — — 74
דער שומר — — — — — — — — — 75
שיר השירים — — — — — — — — — 76

פיערטער טייל:

גאָט און טייוועל.

גאָט און טייוועל — — — — — — — — 81
דעם דיכטערס ירושה — — — — — — — — 83
דער אמת — — — — — — — — — 84
צו די הימלען — — — — — — — — 85
די אַרימע — — — — — — — — — 86
אין זומער — — — — — — — — — 87
דער פויגל אין שטייגל — — — — — — — 88
פאר'ן בילד — — — — — — — — — 89
צו א כלה — — — — — — — — — 90

פינפטער טייל:

ליעבע.

ניטא קיין האלט — — — — — — — — 93
פינף באהנען — — — — — — — — — 94
אויף דער פינפטער עוועניו — — — — — — — 95
דו ביזט געווען... — — — — — — — — 96
ווער? — — — — — — — — — 97
איך וואלט ווען... — — — — — — — — 98

אה, וואס וועסטו זאגען? — — — — — — 99
ליעד און ליעבע — — — — — — — — 101
נאך דיר... — — — — — — — — — 102
פון גדר — — — — — — — — — 103
הערצער שפיעל — — — — — — — — 104
צו... — — — — — — — — — 105
אין א זומער נאכט — — — — — — — 106
צו... — — — — — — — — — 108
אדיע — — — — — — — — — 109
מיט טויזענד אויגען — — — — — — 111
איינע פון מיינע געליעבטע — — — — — 112
זי קומט שוין ניט מעהר... — — — — — — 113
עס איז מיר אין לעבען — — — — — — 114
עס האט מיך דער פריהלינג גערופען — — — — 115
מלכות — — — — — — — — — 116
צו... — — — — — — — — — 117
טייערע בילדער — — — — — — — 118
זיי א שוץ מיר — — — — — — — 119
אין א שלאפלאזע נאכט — — — — — — 120
דער הימעל — — — — — — — 121
קארטען שטיבלעך — — — — — — — 122
א גערענק — — — — — — — — 125
הערבסט רעגען — — — — — — — 126
איך האב זיי געגעבען — — — — — — 128
פון שטאדט — — — — — — — — 129
אויסגעזונגען אלע ליעדער — — — — — — 130

דער אייגנעשפּארטער — — — — — — — — 131
מיין ליעד — — — — — — — — — 132
אין ווּאלד — — — — — — — — — 133
נאָך ליעבע — — — — — — — — — 136
איך ווייל נישט — — — — — — — — 137
פּריהלינגס־פּרייהייט — — — — — — — 138

זעקסטער טייל:

אידישע מעלאָדיעס.

דער תלמוד — — — — — — — — — 139
כל נדרי — — — — — — — — — 140
אין סכה — — — — — — — — — 142
א האָר פון באָרד — — — — — — — — 143
די פּערדעטערין — — — — — — — — 144
חנוכה — — — — — — — — — 145
איך האָב ליעב — — — — — — — — 147
מיין קינד געווען... — — — — — — — — 149
אויף קאראָוו׳ל — — — — — — — — 150
צום רייכען ברודער — — — — — — — — 152
צו... — — — — — — — — — 153
די ערשטע טעג — — — — — — — — 154
איך זיץ — — — — — — — — — 155
די עלטער — — — — — — — — — 157
צום אייניאמען — — — — — — — — — 158
דאָס בוימעלע — — — — — — — — — 160
דער צופריעדענער — — — — — — — — 161
זון און פּעלץ און וואלד — — — — — — — — 162
וועז דאָס לעבען... — — — — — — — — 163
גרינע — — — — — — — — — 164

זיעבעטער טייל:

בונטע ליעדער.

א תפלה — — — — — — — — — — 171
מאַרערנער ראַמאַנס — — — — — — — — 172
איך פיהל — — — — — — — — — 174
שטערעז — — — — — — — — — 175
שבת אבענד — — — — — — — — — 177
א דיכטער'ס חלום — — — — — — — — 179
אויף יענער זייט ים — — — — — — — — 180
אייבינע זוכער — — — — — — — — 182
די ביבל — — — — — — — — — 183
די צווייטע נעליעבטע — — — — — — — — 184
קרעלען — — — — — — — — — 185
חרטה — — — — — — — — — 186
די ערשטע גראהע האר — — — — — — — — 187
קום! — — — — — — — — — 188
דאם לעבען רופט — — — — — — — — 189
אה, שטאלצעם הארץ מיינם — — — — — — — 190
ביכער — — — — — — — — — 191
בירגער — — — — — — — — — 192
צום אלטען יאהר — — — — — — — — 193
דאם „שטוב מיידל" — — — — — — — — 194
אין דער רוישענדער נאם — — — — — — — — 196
פריהלינג אין קריעג — — — — — — — — 202
אין מיין הארצען זינגט א ליעד — — — — — — — 203
טרוימעריי — — — — — — — — — 204
איך בין ניט קיין אלטינקער מלך — — — — — — — 206
דו פרעגסט, . וואם איך מאך — — — — — — — 207
זיי זיינען ניט וועדטה — — — — — — — — 208

שוין ווידער א פריהלינג מיט בלומען — — — — 209
איך האָב דיך נענומען צו ליעבען — — — — 210
ס'דאכט מיר... — — — — — — — — — 211
דאָס צווייגעלע — — — — — — — — — 212
דער פרייער — — — — — — — — — 213
א פאָלקס־צוג — — — — — — — — — 214
די לעבענס הארפע — — — — — — — — 215
אידעאלען — — — — — — — — — 216

אכטער טייל:

צייט־ליעדער.

(1896—1901)

עס גיבען אין לעבען... — — — — — — — 221
צו א נעפאלענע פרוי — — — — — — — 223
מענשען האָבען טיפע הערצער — — — — — 224
איך זינג — — — — — — — — — 225
איך וואַרט — — — — — — — — — 226
די לופט איז — — — — — — — — — 227
נעה אויף מיין פערלאשענער שטערען — — — — 228
אין קישען — — — — — — — — — 229
פיעל פינסטערע נעכט — — — — — — — 230
דער נאכט־וועכטער — — — — — — — — 231
ס'בערויבען מיך מענשען — — — — — — — 232
דאָס נייע ליעבע — — — — — — — — 233
דער צוג — — — — — — — — — 234
איך וויים א הויז — — — — — — — — 235
די אָרימע כלה — — — — — — — — — 236
דער האנדלער — — — — — — — — — 237

איך קוס אויף די בערג — — — — — — 239
אין א גרויסער שטאדט — — — — — — 240
צום ווינד — — — — — — — — — 241
די שטערען — — — — — — — — — 242
כ'הער עס זאגען — — — — — — — — 243
כ'ווי׳ל נעהמען פון לעבען — — — — — — 244
אין וואלד ! — — — — — — — — 245
הערבסט — — — — — — — — — 246
מיין פאלק, איך האב דיין שווערען מזל — — — 247
נישט אלץ האב איך איך אויסגעזאגט — — — 248
איך בין קיינמאל סענטימענטאל — — — — — 249
דאס שהנסטע ליער־געזאנג — — — — — — 250

6457 - c.2

Date Due

ריזען, אברהם

פאעזיע

געזאמלטע שריפטן. לידער ריז

6457 c.2

6457

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 5 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

PLEASE ADVISE CHANGE OF ADDRESS